

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

ITC 2023

De universele symboliek van de Theosofie

Het ontsluiten van de taal van Goddelijk Denken

- Opening van de president
- *Keynote:* De universele symboliek van de Theosofie
- Universele symbolen
- De mens, symbool van de Natuur
- Symbolen als overlevering door de eeuwen heen

Vragen: Universele symbolen in de praktijk



*Illustratie omslag:
The angel of peace
descending on the chariot of
war. Bronzen beeld van
Adrian Jones (1845-1938),
gemaakt in 1912.*

International Theosophy Conference 2023

De universele symboliek van de Theosofie *Het ontsluiten van de taal van Goddelijk Denken*

Deze conferentie werd gehouden van 19 tot 23 juli 2023. Theosofen uit vele landen bespraken in drie talen (Engels, Spaans en Portugees) dit inspirerende onderwerp. In dit nummer publiceren we alle lezingen.

Opening van de president

p. 162

In zijn openingswoord vergelijkt Herman C. Vermeulen het bekendmaken van de Universele Wijsheid, de Theosofia, met het symbool van de wegwijzer. Wat is de ideale wegwijzer? En wat is ervoor nodig om ons daarvoor geschikt te maken?

Herman C. Verneulen

Keynote: De universele symboliek van de Theosofie

Het ontsluiten van de taal van Goddelijk Denken

p. 166

In zijn *keynote*-lezing overziet Elton Hall het brede veld van de universele symboliek. Wat kunnen symbolen wel wat onze gewone taal niet kan? Welk doel hebben ze? En hoe zit het met de zeven sleutels die nodig zijn om ze volledig te leren kennen? En bovenal: welke houding is nodig om die sleutels te vinden en ze in de praktijk te kunnen toepassen?

Elton Hall

Universele Symbolen

p. 173

Kirk Gradin legt meerdere typen universele symbolen uit: mythologische, natuurlijke en geometrische symbolen. Hij gaat diepgaand in op twee symbolen: het Hof van Eden en het Egyptische ankh-symbool, om te laten zien dat ze vele 'lagen' en toepassingen hebben.

Kirk B. Gradin

De mens: symbool van de Natuur

p. 179

In deze lezing gaat Joop Smits specifiek in op de *mens* als intrinsiek deel van het Ene Kosmische Leven. Hij bespreekt wat een symbool is, wat de Natuur is, en ten slotte, wat de mens en de functie van de mens in de Natuur is, als symbool van de Natuur.

Joop Smits

Symbolen als overlevering van Goddelijk Denken door de eeuwen heen

In alle culturen en religies

p. 184

In deze lezing bespreekt Carmen César Galante hoe we dieper in de betekenis van universele symbolen kunnen doordringen, en welke functie ze door de eeuwen heen hebben, aan de hand van vele illustraties.

Carmen César Galante

Uw Vragen

191

- » Universele symbolen in de praktijk

Activiteiten agenda

192

- » Online lezingen
- » Internationale activiteiten

Opening van de president



Welkom, vrienden, op deze nieuwe *International Theosophy Conference*, van 2023. Het is alweer een jaar geleden dat we in volledige harmonie samenkwamen, en elkaar stimuleerden en inspireerden om de diepere wijsheid plus de betere toepassingen van de Theosofia te vinden. In deze conferentie gaan we daarmee verder, waarbij compassie, wederzijds enthousiasme en wederzijds respect opnieuw centraal zullen staan.

Dit jaar hebben we *symboliek* als thema gekozen. Symbolen zijn de taal van het 'Goddelijk Denken'. Symbolen zijn de manier waarop wezens die meer ontwikkeld zijn dan wij mensen, de universele waarheden en parels van wijsheid 'onder woorden brengen'. Symbolen zullen onze taal zijn in de verre toekomst, maar we kunnen vandaag al beginnen met het ontwikkelen van die spirituele taal.

Het is de taak van iedere Theosoof, van iedere zoeker naar waarheid, om deze universele symbolen over te dragen, uit te leggen en te transformeren tot bruikbare hulpmiddelen in het dagelijks leven. Zo bezien fungeren we als wegwijzers langs ieders levensweg. En de wegwijzer is inderdaad een symbool op zich. We hebben het symbool van een wegwij-

zer eerder gebruikt om te laten zien hoe de Theosofia werd verspreid tijdens de vele ontwikkelingsfasen in de geschiedenis van de mensheid. Maar laten we dit idee nu wat verder uitwerken en er meer uitleg aan geven.

Er zijn veel overeenkomsten tussen ons theosofisch werk – de verspreiding van de Theo-Sofia of goddelijke wijsheid – en de functionaliteit van de wegwijzer als symbool. Er zijn verschillende elementen betrokken bij dit proces. Laten we ze een voor een behandelen.

Wat is de aard van een wegwijzer?

De wegwijzer staat er dag en nacht, ongeacht het weer, en ongeacht of mensen zijn richting nu volgen of niet, en of ze hem waardevol vinden of niet. In die zin kun je spreken van neutraliteit. Maar een wegwijzer is niet neutraal, omdat hij niet in een willekeurige richting wijst. Hij wijst naar een bepaald pad, in een bepaalde richting, die overeenkomt met zijn aard of zijn plicht, met zijn 'DNA', of in theosofische terminologie, zijn *swabhāva*.

Het is de verantwoordelijkheid van de reiziger of en hoe hij of zij de informatie die het bord geeft, ter

harte neemt. De wegwijzer zal niet gefrustreerd zijn als we de richting niet volgen. We willen dit benadrukken. Als individu zijn we soms geneigd om anderen te overtuigen. We zouden er echter goed aan doen om de wijze woorden van de Meester in gedachten te houden: “We inspireren, we dwingen niet.” Dwingen leidt niet tot vooruitgang in spirituele ontwikkeling of begrip.

Wat is de kwaliteit van de wegwijzer?

Wanneer we kijken naar de vele ontwikkelingsfasen in de geschiedenis van de mensheid, en naar de evenzovele ‘incarnaties’ van de Theosofia, de Wijsheid van de Goden, binnen die verschillende samenlevingen en gemeenschappen, die elk hun eigen geloofsovertuigingen, gewoonten en praktijken hadden, dan vinden we vele wegwijzers in alle toestanden van helderheid.

Al deze wegwijzers hebben uitleg nodig. Sommige wegwijzers zijn hun tekst kwijtgeraakt: hun opschrift is vervaagd, verweerd of overschreven, enzovoort. Andere wegwijzers zijn op de grond gevallen en hebben uiteindelijk hun functie verloren om de juiste richting aan te geven.

Hoe nuttig zijn ze nu nog voor ons? Hiervoor is meer onderzoek nodig. Er is een diepere studie voor nodig, een nieuwe decodering, om de diepere betekenis van deze oude teksten terug te vinden, om de tijdloze theosofische principes in de oude formules te zien.

Sommige wegwijzers komen uit *dezelfde familie* en hebben hetzelfde ‘DNA’ of swabhāva. Ze hebben opmerkelijke overeenkomsten. Ze hebben dezelfde basislogica en filosofie. Ze kunnen uitgedrukt zijn in verschillende talen en symbolen, variërend van eenvoudige pictogrammen tot complexe ideogrammen of een combinatie van beide, maar als het universele symbolen zijn, komen ze voort uit dezelfde bron en hebben ze dezelfde essentie.

In het dagelijks leven komen we ook talloze wegwijzers tegen, in alle maten en vormen en met allerlei soorten informatie, die ons naar verschillende bestemmingen leiden. Sommige wegwijzers zijn heel nieuw en andere zijn oud, met grote verschillen in hun ‘DNA’ of swabhāva. ‘Swabhāva’ is een Sanskrit-term die in de Theosofie gebruikt wordt om het basiskenmerk van iets aan te duiden: waar het vandaan komt en wat het nog steeds vanuit zijn essentie uitstraalt.

Hoe lezen we ze?

Hoe kunnen we efficiënt van wegwijzer naar wegwijzer navigeren? Dat zal afhangen van hoe we op de informatie reageren die ze geven. Als we een wegwijzer tegenkomen,



vertelt deze ons dan iets wat ons aanspreekt? Als dit het geval is, staan we meer open voor de informatie die hij geeft en zijn we bereid om die richting te volgen.

We interpreteren de informatie allemaal op onze eigen manier. Geen twee mensen zullen dit op dezelfde manier doen; dat is onze vrije wil en eigen verantwoordelijkheid. Het enige doel van de wegwijzer is, om een richting aan te geven die overeenkomt met zijn aard. Wij interpreteren de informatie op het bord op basis van onze eigen ontwikkeling. De vraag is: welk deel van ons interpreteert het? Ons persoonlijke deel, met zijn voorkeuren en antipathieën en zijn zeer beperkte wijsheid? Of ons meer innerlijke deel, dat alle wijsheid bevat die we in een reeks incarnaties hebben ontwikkeld? Dat speciale deel moeten we eerst in onszelf vinden, voordat we met succes de innerlijke, universele betekenis van een wegwijzer kunnen lezen en ons erdoor kunnen laten inspireren. Want alleen dat speciale deel is in staat om door alle uiterlijke schijn heen te kijken – hoe dingen worden gepresenteerd, bijvoorbeeld als symbolen, taal of toon – om de diepere waarheid, de kernbetekenis ervan te vinden. Daarom is het vinden van *de* waarheid een innerlijk, individueel proces.

En de wegwijzers die voor jou het meest vruchtbaar zijn, zijn zij die in overeenstemming zijn met *jouw* individuele swabhāva of innerlijk karakter. Ze resoneren waarschijnlijk al vele incarnaties met jou. Want het is naïef om te denken dat jouw zoektocht naar waarheid plotseling in deze huidige incarnatie is begonnen.

Helena Blavatsky’s werk als wegwijzer

Het werk van Helena Blavatsky, geleid door haar Leraren binnen de Loge van Wijsheid en Mededogen, kan gezien worden als de meest recente grote wegwijzer, een grote spirituele impuls.

Deze impuls beëindigde de periode van de eerste 5000 jaar van het Kali Yuga, op het moment dat de volgende

periode van zo'n 10.000 jaar begon. Sinds 1875 is er meer en diepere wijsheid gegeven dan gedurende vele duizenden jaren in het *verleden*. We zouden allemaal kunnen nadenken over de vraag, waarom deze overvloed aan wijsheid juist op dit punt in de menselijke geschiedenis werd gegeven.

Het is dus van het grootste belang dat de ideeën en symbolen op deze wegwijzer – de Theosofia – in de *komende* duizenden jaren onbeschadigd en onveranderd op deze wegwijzer blijven staan. En hier komt *onze* verantwoordelijkheid om de hoek kijken.

Laten we daarom eerst proberen de tekens en symbolen die hij ons geeft, te lezen en hun diepere betekenis te begrijpen. Dit is een van de redenen waarom we dit thema voor deze ITC-conferentie hebben gekozen.

Dit proces van het lezen van de informatie die Helena Blavatsky geeft, het ermee werken en het proberen te begrijpen, kost tijd en moeite. Het kan lang duren voordat we een duidelijk beeld krijgen van waar deze wegwijzer naartoe wijst. Maar Helena Blavatsky geeft ons een prachtige training. Ze gebruikt de oude spirituele tradities en oude wegwijzers om de diepste moreel-ethische kijk op hoe het universum in elkaar zit en hoe alle onderdelen samenwerken, uit te leggen. Telkens als ze een bepaald

aspect van de Theosofia introduceert, verwijst ze naar al die vroegere wegwijzers, al die vroegere incarnaties van de Theosofia, waar dat specifieke aspect het best bewaard is gebleven. Aan elk idee dat ze in haar boek *De Geheime Leer* geeft, voegt ze extra pagina's toe om ditzelfde idee in verschillende tradities wereldwijd te laten zien.

Hoe voorkom je dat je in de war raakt door de overwelgende hoeveelheid informatie die ze ons geeft? Ik zei het al: *kijk voorbij de vormen* van de ideeën, symbolen en formules die ze introduceert. Vind de *innerlijke essentie* van deze ideeën en houd daaraan vast. Maar we dogmatiseren niet: we blijven steeds openstaan voor elk dieper begrip van die innerlijke essentie. Onze taak vandaag is dus: ons niet simpelweg te richten op symbolen, maar verder te kijken en naar binnen te kijken om hun bron te ontdekken, de Goddelijke Gedachte.

Leidt een wegwijzer naar een einddoel?

Is een wegwijzer gericht op een einddoel? Als je naar een wegwijzer kijkt, geeft hij een richting en een afstand aan. Op dit punt schiet de gelijkens tussen Theosofie en een wegwijzer tekort. De Theosofie geeft wel een richting maar geen afstand aan. Nergens in de theosofische leer vind je 'nog zeven incarnaties' of 'nog honderd miljoen



jaar', waarna we onze eindbestemming bereikt zouden hebben. Nergens vind je 'vanaf dit punt in het leven duurt het nog maar twee jaar tot een heerlijk Devachan' of 'vanaf hier nog maar twee incarnaties om het Nirvāna binnen te gaan'. Theosofie kent in feite geen eindbestemming. Ze spreekt over een pad dat je moet gaan, een pad zonder einde. Theosofie spreekt over oneindige groei.

Wat is dan het *doel* (niet het *einddoel*) van de Theosofia? Dat is *eindeloze* compassie, harmonie en dynamische ontwikkeling voor iedereen, voor alle levende wezens — waarbij passieve perioden van rust worden afgewisseld met actieve perioden van groei.

Dus als je besluit dat je vanaf nu een wegwijzer voor anderen wilt zijn, realiseer je dan dat deze taak nooit zal eindigen. En dat is een veel positiever, hartveroverender idee dan werken aan een einddoel.

Hoe kun je zelf als wegwijzer fungeren?

Laten we eens kijken welke lessen we kunnen leren van de betekenisvolle metafoor van een wegwijzer:

De richting laten zien, zonder enige dwang om die te volgen.

Geduld hebben: elke reiziger reist op zijn eigen tempo. In jezelf het onderscheidingsvermogen ontwikkelen, waardoor je de ander niet vertelt wat jij hem graag *wilt* vertellen, maar waardoor je begrijpt wat die persoon juist in deze fase van zijn of haar leven *nodig* heeft.

Een duidelijk voorbeeld zijn van wat de gegeven wijsheid betekent in het leven.

Hoe we anderen kunnen inspireren zal blijken uit de komende bijdragen. En tijdens de workshops die deze conferentie gelukkig heeft, kunnen we elkaar daarbij helpen, door het delen van onze eigen levenservaringen en inzichten.

Hoe kunnen we ons op deze taak voorbereiden?

De leringen die Helena Blavatsky in 1875 introduceerde, waren niet bedoeld om blindelings te volgen. Als we dit doen, creëren we een ander *geloof* en maken we geen vooruitgang in het ontwikkelen van Wijsheid. In plaats daarvan waren de theosofische leringen voor ons bedoeld om te *bestuderen*, om ze zelf *uit te testen* in het dagelijks leven en hun waarheid te *ervaren*, zodat ze deel worden van onze individuele Wijsheid. Alleen zo kunnen we *voor onszelf bewijzen* of de leringen juist zijn.

Waarheid kan niet worden overgedragen. De ontvanger moet zelf dezelfde weg volgen. Anders wordt elke waarheid voor hem slechts een geloof. Daarom is het niet zozeer onze taak om te *informer*en of te *instrueren*, maar om te *inspireren*, wat betekent dat we ieders *eigen* vermogen wakker moeten schudden om de waarheid in zichzelf te zien.

Zijn wij de ideale wegwijzer? Een belangrijke uitdaging

Zorg er altijd voor dat het deel van het Pad dat we hebben afgelegd in één lijn ligt met de richting die H.P.B. en haar Meesters in 1875 aangaven. Deze richting is, doordat we deze in het dagelijkse leven hebben beproefd, voor ons waar gebleken.

De uitdaging waar we voor staan is: niet de fout maken te concluderen dat wat *wij* van Theosofie begrijpen hetzelfde is als wat Helena Blavatsky in 1875 naar buiten bracht. De wijsheid die ze in 1875 gaf is veel dieper en spiritueler dan wat iemand van ons in dit ene leven kan bevatten. Wijsheid heeft zeven lagen en we kunnen slechts enkele van deze lagen begrijpen. De wijsheid van de spirituele impuls van 1875 was bedoeld voor duizenden jaren. Dit betekent dat we vele toekomstige incarnaties nodig hebben om de essentie ervan volledig te begrijpen.

Dit maakt ons nederig, wetende dat wij niet het laatste woord over de waarheid kunnen spreken. In plaats van onze *meningen*, onze *interpretatie*, over de Theosofie te geven, zijn we betere wegwijzers als we anderen begeleiden naar de leringen die Helena Blavatsky en haar Meesters ons gaven. En anderen leren hoe ze het *chela*-leven moeten leven. Alleen die chela-mentaliteit opent hun ogen voor de diepere lagen, de essentie, van Theosofie.

Zo werkt Compassie: elkaar helpen om die wijsheid in onszelf te vinden. Dit is een gezamenlijk proces dat zal doorgaan gedurende vele toekomstige incarnaties. Deze conferentie nodigt ons allemaal uit om samen deel te nemen aan dit heilige proces.

Ik hoop dat de komende bijdragen van onze medereizigers en andere wegwijzers op het pad, je zullen inspireren. En ik kijk uit naar al jullie waardevolle bijdragen tijdens de workshops.

De universele symboliek van de Theosofie

Het ontsluiten van de taal van Goddelijk Denken



Theosofie is in haar abstracte betekenis Goddelijke Wijsheid, of het totaal aan kennis en wijsheid dat aan het Heelal ten grondslag ligt — de homogeniteit van het eeuwig GOEDE; en in haar concrete betekenis is ze het totaal daarvan dat aan de mens op deze aarde door de natuur is toebedeeld en niets meer.⁽¹⁾

H.P. Blavatsky, *De Sleutel tot de Theosofie*

Deze beknopte verklaring over wat Theosofie is, verwijst naar de taal van het Goddelijk Denken en de beperkingen die op dit punt in de menselijke evolutie voor ons gelden. Merk op dat 'GOEDE' in hoofdletters staat. Waarom? Eén reden is dat dit niet 'goed' is zoals we de term gewoonlijk gebruiken — een goede daad, een goede appel, een goede manier om naar een probleem te kijken, enzovoort. Het is het 'eeuwig GOEDE'. Wat is dat? Wat is zijn relatie tot alles wat we in onze alledaagse wereld als goed beschouwen? Wat het ook is, het overstijgt tijd en toestand, plaats en situatie, want het is eeuwig — de bron van alle gereflecteerde goede dingen van *māyā*, onze wereld zoals we die gewoonlijk ervaren. En ons wordt verteld dat het homogeen is, een eenheid, in tegenstelling tot de verscheidenheid aan goede dingen die we van dag tot dag ervaren. Verder wordt ons verteld dat de Goddelijke Wijsheid alle kennis en wijsheid is die achter het Universum

schuilgaat en dat dit het eeuwig GOEDE is. Dit is Theosofie, maar niet helemaal, want in haar 'concrete betekenis', dat wil zeggen, de Theosofie zoals wij die hebben, is enkel wat door de natuur aan menselijke wezens op deze aarde is toebedeeld. Theosofie is daarmee dat deel van de *Theosofia* dat de Natuur ons toelaat — op dit moment in de evolutie van de mensheid. Ondanks deze beperking weet iedereen die *De Geheime Leer* ook maar een beetje bestudeerd heeft, dat het levens zal duren om in ons op te nemen wat ons gegeven is. En er schuilt meer in dit citaat. Wat is deze 'natuur' die ons Theosofie toebedeelt? Het is duidelijk veel meer dan de bomen, vogels, bloemen en stromende beekjes die we waarnemen tijdens een wandeling door wat we 'natuur' noemen. Het is ook de menselijke natuur, want we kunnen alleen opnemen waar we ons geschikt voor hebben gemaakt. Neem een eenvoudig voorbeeld: een bioloog, een natuurkundige, een filosoof en een dichter wandelen samen door

een bos met daarin een weide en een beekje. Zullen zij allen dezelfde dingen zien? Ja, in algemene zin. Maar de dichter voelt misschien de harmonie van dit alles en voelt in zijn hart de eenheid van de natuur. De bioloog kan zich verwonderen over de diversiteit van levende vormen en hun onderlinge verbondenheid bespeuren. De natuurkundige kan denken aan de triljarden atomen die in deze vormen zijn gerangschikt. En de filosoof kan achter de diversiteit een eenheid voelen die hij niet in woorden kan uitdrukken.

De beperkingen van taal

Dus hoe moeten we de kennis en wijsheid verwoorden die ten grondslag liggen aan alle dingen die we ervaren? H.P. Blavatsky is hierover heel duidelijk. Alledaagse taal stelt ons in staat om ideeën te delen, boodschappen en andere levensbenodigdheden te kopen en onze emoties tenminste tot op zekere hoogte te beschrijven. Maar ze kan niet uitdrukken wat er achter de alledaagse ervaring ligt — ze kan onze diepste intuïties niet volledig uitdrukken en kan zeker het GOEDE niet uitdrukken. En wanneer H.P.B. abstracties probeert uit te leggen – noumenale zaken die alleen toegankelijk zijn voor verfijnde spirituele bewustzijnstoestanden – klaagt ze verschillende keren over de beperkingen van de Engelse taal, en daarmee impliciet de Europese talen in het algemeen. Het Sanskrit is veel beter in dergelijke uitdrukkingen, grotendeels omdat de sprekers en lezers ervan al geïnteresseerd waren in de aard van het bewustzijn lang voordat het Westen het onderwerp oppakte. Filosofen zoals de Neo-Platonisten, en in het bijzonder Iamblichus, beseften het bestaan van niveaus van bewustzijn, maar dat besef werd niet op een noemenswaardige manier uitgewerkt totdat de filosoof en psycholoog William James ze laat in de negentiende eeuw onderzocht. Aan het begin van de twintigste eeuw werd deze interesse weer ingeperkt tot een tamelijk smal gebied van de psychologie. Vooral dankzij H.P.B. en degenen die haar geschriften hebben bestudeerd, is er sinds de millenniumwisseling weer filosofische en psychologische belangstelling voor het bewustzijn.

Als de gebruikelijke taal niet gemakkelijk zaken bespreekbaar kan maken die de alledaagse ervaringen van de meeste mensen te boven gaan, hoe kunnen die zaken dan verklaard worden? H.P.B. stelt duidelijk dat de verborgen geschiedenis van de wereld is vastgelegd in symbolen en tekens. Universele symboliek – waar we ons op deze conferentie mee bezighouden – is de taal die op elk niveau relatieve waarheden kan uitdrukken die het ultieme GOEDE benade-

ren, hoewel je moet leren hoe je ze moet begrijpen. Dus wat zijn symbolen? En wat zijn universele symbolen?

Labels, tekens en symbolen

Een vluchtig onderzoek van alleen al *De Geheime Leer* laat zien dat H.P.B. de woorden ‘symbool’, ‘symboliek’ en ‘symbolisch’ meer dan duizend keer gebruikt in deze twee delen. Het is duidelijk dat het onderwerp van fundamenteel belang is in de Theosofie zoals zij die presenteerde. Hoewel we woorden vaak terloops gebruiken en door elkaar halen, kunnen we onderscheid maken tussen labels, tekens en symbolen. Een label duidt slechts iets aan. Als we het woord ‘peper’ op een glazen pot zien staan, weten we dat er peper in zit. Tekens doen dat ook vaak, maar even vaak geven ze een richting aan of geven ze een actie aan die moet worden ondernomen. Zo vertelt het rode verkeerslicht of het rode achthoekige bord met ‘Stop’ erop ons dat we op dit punt moeten stoppen met onze auto. Symbolen zijn meer dan tekens of labels. Echter, wat voor de één een symbool is, kan voor de ander niet meer dan een label zijn. Neem bijvoorbeeld het kruisje dat sommige Christenen aan een ketting om hun nek dragen. Voor iemand die het kruis heeft bestudeerd zoals dat wordt uitgelegd in het tweede deel van *De Geheime Leer*, is het niet alleen een symbool van het Christendom, maar veel meer. Voor een ander is het een teken dat de drager identificeert als een Christen, waardoor het manieren suggereert om die persoon aan te spreken, hoewel we niet weten wat Christen zijn eigenlijk betekent voor de drager van dit teken. Of, voor iemand die niet echt geïnteresseerd is in de persoon met het kruis, kan het gewoon een label zijn dat de drager identificeert als Christelijk in plaats van als bijvoorbeeld Joods of atheïst.

Juist symbool is onderdeel van voorgesteld idee

Verschillende schrijvers hebben gezegd dat symbolen deel zijn van wat ze symboliseren. William Quan Judge gaf aan wat deze deelname betekent toen hij zei: “Een symbool moet, om zo te kunnen worden genoemd, vervat zijn in het idee of de ideeën die het moet voorstellen.”⁽²⁾ Dit betekent niet dat het symbool het geheel moet zijn van wat gesymboliseerd wordt, maar het moet er op de een of andere manier een deel van zijn. Hij voegt eraan toe: “Om een juist en correct symbool te zijn, moet het zó zijn dat op het moment dat het gezien wordt door iemand die bedreven is in symboliek, de betekenis en toepassing ervan moeiteloos duidelijk worden.”

Toch zien we in *De Geheime Leer* vele pagina's gewijd aan de uitleg van verschillende symbolen, vaak zoals ze in verschillende tradities naar voren komen; dus hoe worden ze 'moeiteloos duidelijk' voor iemand die bedreven is in symboliek?

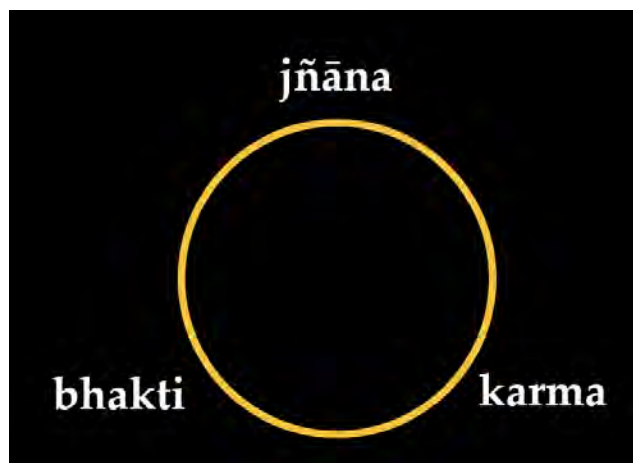
Er zijn minstens twee redenen voor deze zienswijze op symbolen. Ten eerste erkennen de meeste mensen dat het beheersen van een specialistisch onderwerp, bijvoorbeeld kwantumfysica, hogere wiskunde of celbiologie, een aantal jaren van intensieve studie en discipline vereist, waarbij je veel dingen moet leren, maar vreemd genoeg lijken veel mensen, als het gaat om het spirituele leven, te denken dat een paar technieken en overtuigingen iemand al bekwaam zullen maken in dat spirituele leven. Op deze manier bekeken, heeft zo'n houding geen enkele zin. Bewustzijn is geen eenvoudig gewaarzijn dat beperkt wordt door onze zintuigen; het is eerder iets dat immens complex is en ons begrip ervan en van zijn krachten en mogelijkheden vereist een aanhoudende inspanning van onze kant. H.P.B. zei dat de hersenen doordringbaar moeten worden voor hogere dimensies van relatieve werkelijkheid, wil de geest die hogere en fundamentele graden van bewustzijn kunnen omvatten en toepassen. Het programma voor het ontwikkelen van een dergelijk bewustzijn wordt uiteengezet in *De Stem van de Stilte*, de *Bhagavad-Gītā* en *Licht op het Pad*, naast andere even spirituele werken. W.Q. Judge's zinsnede is: "gezien door iemand die bedreven is in symboliek," en bedreven worden in symboliek vereist dezelfde strenge discipline die in alle aspecten van het spirituele leven moet worden ingezet. H.P.B. illustreert wat dit betekent in haar lange uiteenzettingen over symboliek en specifieke symbolen.

Jñāna, het pad van het Westen

De tweede reden is misschien subtieler. Iedereen die bekend is met *De Geheime Leer* weet dat een bepaald onderwerp zoals de zeven kosmische en menselijke beginselen, karma, het Absolute, de Monade of elk ander onderwerp, meerdere keren wordt behandeld. De opmerkingen staan verspreid over beide delen van het boek. Waarom schreef H.P.B. op deze manier? Waarom werd niet alles wat gezegd kon en moest worden op één plaats in de tekst gezet?

Commandant Bowen behoorde tot een kleine groep die regelmatig met H.P.B. samenkwam en hij maakte aantekeningen over wat zij met hen deelde. Zij keurde deze aantekeningen goed als een accurate weergave van haar woorden. Daarin zei ze dat het pad van het Westen – het

pad van hen die in de Westerse wereld geboren zijn – *jñāna* is, de weg van kennis en wijsheid.



Jñāna, bhakti en karma, samen nodig voor meesterschap.

Dit is een verwijzing naar de drie *yoga's* in de *Bhagavad-Gītā*: *jñāna*, *bhakti* en *karma yoga*. Zoals Krishna in de *Gītā* duidelijk maakt, vereisen deze drie elkaar voor meesterschap. Als men werkelijke kennis, *jñāna*, wil verwerven, zal men toegewijd moeten zijn aan datgene waarnaar men streeft — een leer, een leraar, een doel. Dit is *bhakti yoga*. En men zal moeten toepassen wat men leert en zo zijn handelen in de wereld en zijn relatie tot de mensheid moeten bijstellen in het licht van wat men begrijpt. Dit is *karma yoga*. Men kan niet effectief handelen zonder kennis, en in feite wijsheid, en men kan niet beweren toegewijd te zijn zonder dienovereenkomstig te leren en te handelen. Toen H.P.B. zei dat het pad van de Westelingen de weg van de kennis is, doelde ze op de denkwijze van de Westerse wereld, die nu voor een groot deel de hele aardbol heeft beïnvloed.

Het openen van het denken

De manier waarop ze *De Geheime Leer* schreef is heel doelgericht. Iedereen kan deze opmerkelijke tekst oppervlakkig lezen – en velen deden dat in haar tijd – en er slechts verwarrende dingen in vinden. De serieuze bestudeerder van dit boek overdenkt elke zin en zelfs elk woord zorgvuldig, in context en in relatie tot wat er elders in het boek en in haar andere geschriften wordt gezegd. Dat wil zeggen, het kost veel moeite om het te begrijpen. Dit maakt de hersenen doordringbaar voor diepere niveaus van bewustzijn, niveaus die steeds dichterbij wat je in feite bent als mens. Simpel gezegd streven we ernaar om volledig mens te worden, om Mens te worden in de diepe theosofische betekenis, om steeds meer te belicha-

men wat we eeuwig zijn, zelfs in deze vergankelijke en illusionaire wereld. Door *De Geheime Leer* en ander theosofisch materiaal te bestuderen, zijn we bezig ons bewustzijn te openen voor een steeds rijker en vollediger besef van al het bestaan en van Dat wat erachter ligt, waarbij we van relatieve waarheden naar steeds minder relatieve waarheden voortgaan, in een pelgrimstocht die het evolutionaire proces van de mensheid door Ronden en Rassen omvat. Voor de Westerse denker is jñāna de meest zinvolle manier om te beginnen, en velen van ons, hoe lang we ook al bestudeerders van de Theosofie zijn, zijn in deze zin starters.

Wat heeft dit alles nu met symbolen te maken? We kunnen *De Geheime Leer* zien als een uiteenzetting over kosmologie en menselijke evolutie, en dat is het zeker. Toch kunnen we *De Geheime Leer* ook opvatten als trainingsmateriaal voor het denken — niet alleen het rationele, argumenterende denkproces, maar *Manas*, het denkbeest dat gereflecteerd wordt in deze processen en het hogere denkbeest dat kan worden gewekt door de zojuist besproken *yoga's*. Het is geen handleiding in de zin van een stap-voor-stap uitleg over hoe je iets in elkaar zet, want wat erin staat zal op verschillende niveaus begrepen worden door verschillende individuen, en dus zal iedereen datgene gebruiken wat hij of zij kan. Door herhaalde studie zal iemands begrip verdiepen naarmate zijn bewustzijn in toenemende mate flexibel wordt. Universele symbolen, die door H.P.B. overal in *De Geheime Leer* worden besproken, staan centraal in die training. Door erover na te denken, erover te reflecteren en te mediteren, maak je je los van de vernauwende beperkingen die ons bewustzijn zijn opgelegd door geboorte, karma, maatschappelijke conventie en – te vaak – opvoeding en onderwijs. Simpel gezegd: symbolen werken op vele niveaus.

Symbolen zijn reflecties van onveranderlijke waarheden

Symbolen zijn dus reflecties van waarheden op de verschillende niveaus waarop ze begrepen worden. Maar we kunnen ons afvragen: waarom zoveel materiaal over symbolen, hun oorsprong, geschiedenis en betekenis? Waarom niet gewoon zeggen wat ze betekenen? Opnieuw vinden we twee antwoorden. Als ze het heeft over de stichters van verschillende religies, merkt H.P.B. op dat geen enkele stichter een nieuwe religie uitvindt. In plaats daarvan waren ze allemaal verspreiders van universele waarheden die niet veranderen. Elke stichter bracht een

selectie van die waarheden, waarvan een groot deel aan de mensheid was gegeven bij het begin van de menselijke evolutie, maar die in de loop der tijd verloren, vertroebeld of vervormd zijn geraakt. Ze worden bewaard in de Mysteriën, en de religieuze stichters haalden daaruit wat geschikt en bruikbaar was voor de gemeenschappen die zij onderwezen.

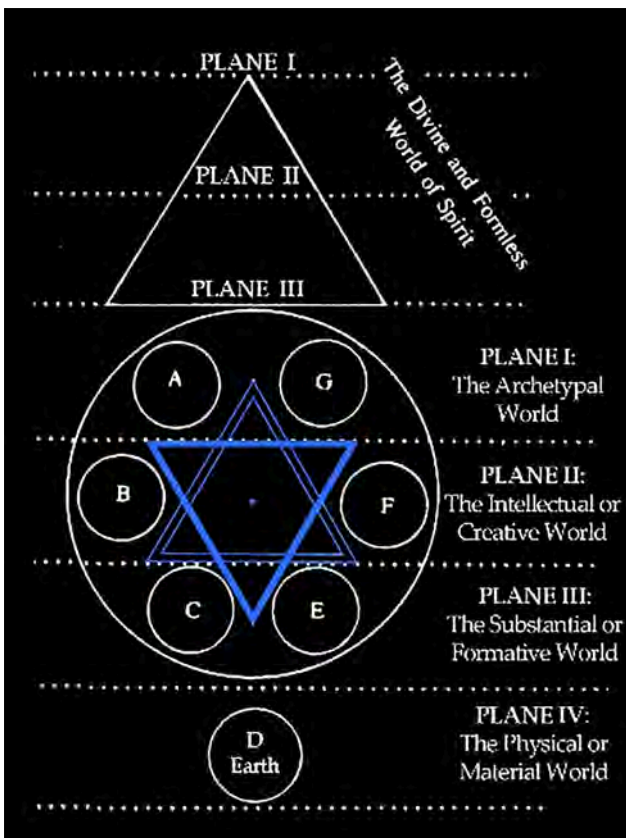


Elk volk ontving waarheden, gekleed in eigen plaatselijke symboliek.

Ze zei: “Zo ontving elk volk op zijn beurt enkele van deze waarheden, versluierd door zijn eigen plaatselijke en bijzondere symboliek.”⁽³⁾ Na verloop van tijd zijn deze leringen stevast gedegradeerd in de handen van onverlichte mensen die denken dat ze volledig kennen wat ze slechts gedeeltelijk of helemaal niet kennen. Vermengd met de verlangens van onze lagere natuur, worden universele waarheden lokaal geïnterpreteerd, geconcretiseerd, verward

en zelfs helemaal vergeten.

Dus het eerste antwoord op de vraag “waarom niet gewoon zeggen wat symbolen betekenen?” is dat de universele symbolen gezuiverd moeten worden van degradatie en onbegrip. Ze deed dit door een aantal universele symbolen te analyseren, te laten zien dat ze inderdaad universeel zijn – overal ter wereld te vinden zijn – en hun aard en ontwikkeling te bespreken. Door dit te doen verwijderde H.P.B. de lokale en exoterische details om het symbool in zijn pure vorm te laten verschijnen. Omdat symbolen de interpretatie vereisen van het argumenterende denken – het lagere Manas – moeten we voorbereid zijn om ze te kunnen begrijpen. Voor ieder van ons betekent dit het zuiveren van ons denken van vooroordelen, vooringenomenheid, voorliefdes en neigingen om domweg te zien wat we graag willen zien. Deze zuivering houdt in dat we ons inspannen om tot begrip te komen in het belang van iedereen, niet in het belang van onze illusoire persoonlijkheid. Openstaan voor het opvangen van de betekenis van een symbool – in staat zijn om de betekenis ervan in het eigen bewustzijn te weerspiegelen – is niet het ingaan van een passieve toestand van bewustzijn, maar een activiteit die het denken reinigt en focust.



Om de esoterische leer toegankelijk te maken zijn symbolen nodig in begrijpelijke vorm.

Zeven sleutels

Het tweede antwoord op de vraag “waarom niet gewoon zeggen wat symbolen betekenen?” is dat elk symbool zeven sleutels heeft tot zijn betekenis. H.P.B. sprak op verschillende manieren over deze sleutels, misschien omdat elk van deze sleutels zelf zevenvoudig is. Een werkelijk universeel symbool zal betekenis hebben op elk niveau van bewustzijn en de waarheid weerspiegelen op elk van die niveaus, en daarom is een symbool net zo rijk als het bewustzijn zelf. In een veelzeggende voetnoot bij de bespreking van het zeer heilige symbool van de Logos, “de adem gekristalliseerd in het WOORD,” schreef ze:

Het is nauwelijks nodig de lezer nog eens eraan te herinneren dat de uitdrukking ‘Goddelijk Denken’, evenals ‘Universeel Denkvermogen’, niet moet worden beschouwd als zelfs ook maar een vage afschaduwing van een intellectueel proces verwant aan dat van de mens. (...) Alleen wie beseft hoe hoog de Intuïtie zich boven de trage processen van het redenerende denken bevindt, kan zich heel vaag een voorstelling maken van die absolute Wijsheid die de begrippen Tijd en Ruimte te boven gaat.⁽⁴⁾

Deze opmerking laat zien waarom universele symbolen veel moeite vergen om te begrijpen, op alle niveaus behalve het meest oppervlakkige. H.P.B. geeft in *De Geheime Leer* een waarschuwing: “Tot op zekere hoogte erkennen we dat zelfs de esoterische leer allegorisch is. Om deze voor de gemiddelde intelligentie toegankelijk te maken, is het nodig symbolen te gebruiken die in een begrijpelijke vorm zijn gegoten.”⁽⁵⁾ Bij het bespreken van de vroege geschiedenis van de mensheid, die miljoenen jaren teruggaat tot de Lemurische periode, noemde H.P.B. de zeven sleutels van de betrokken symboliek. Ze legt uit:

Want het begrip van de Occulte Leer is gebaseerd op dat van de zeven wetenschappen (...) We hebben dus te maken met denkwijzen op zeven totaal verschillende gebieden van Ideeënvorming. Elke tekst heeft betrekking op, en moet worden weergegeven vanuit, een van de volgende standpunten:

1. Het Realistische denkgebied;
2. Het Idealistische;
3. Het zuiver Goddelijke of Spirituele.

De andere gebieden gaan het gemiddelde bewustzijn, vooral dat van de materialistische denker, zover te boven dat men ze in gewone taal zelfs niet symbolisch kan weergeven.⁽⁶⁾

Dus we krijgen niet alle sleutels, omdat we ze niet zouden kunnen begrijpen. En ze voegde eraan toe: “Wanneer stervelingen voldoende vergeestelijkt zullen zijn, zal het niet meer nodig zijn hen tot een juist begrip van Wijsheid te *dwingen*.”⁽⁷⁾

De sleutels zijn dus gerelateerd aan gebieden van het denken en het zijn interpretatiewijzen of manieren om de symbolen te ‘lezen’. Niet alle symbolen zijn natuurlijk universeel, maar H.P.B. geeft er vele aan die dat wel zijn, waaronder de cirkel, het vierkant, vuur, de slang die zijn staart inslikt, de lotus en zijn variaties, het kruis in zijn verschillende vormen, enzovoort. Universele symbolen kunnen dus begrepen worden op zeven kosmische en menselijke niveaus. Toch krijgen we sommige sleutels niet. Toen ze het had over de ene universele mythe achter de verhalen over geesten die de aarde bevolken, die in vele tradities voorkomen, zei ze: “De hele essentie van de waarheid *kan niet van mond tot oor worden overgebracht*.” Dit wijst erop dat zelfs de leraar de leerling niet alles kan geven. Ze vervolgde: “Noch kan het door enige pen beschreven worden, zelfs niet door die van de Engel die onze daden optekent, tenzij de mens het antwoord vindt in het heiligdom van zijn eigen hart.” Het bewustzijnsniveau van waaruit men over een symbool of mythe nadenkt, bepaalt wat er begrepen kan worden, en daarom zijn de sleutels nauw verbonden met de zeven menselijke beginselen. In dit geval zei H.P.B. dat ze de mythe interpreteerde op slechts twee gebieden – het filosofische en intellectuele – met drie sleutels, “want de laatste vier sleutels van de zeven die de poorten naar de mysteriën van de Natuur openen, zijn in handen van de hoogste Ingewijden en kunnen niet worden bekendgemaakt aan de massa in het algemeen — in ieder geval niet in deze, onze eeuw.”⁽⁸⁾

Hoofd én hart

Nu kunnen we de verschillende redenen zien waarom we niet simpelweg een lijst met zeven sleutels krijgen. Eerst en vooral moeten we in ons bewustzijn voorbereid zijn, niet slechts in het hoofd maar in het hart, om de betekenissen van elk universeel symbool te kunnen onderscheiden. Als *De Geheime Leer* en andere geschriften materiaal zijn om ons denken voor te bereiden, dan is *De Stem van de Stilte* de handleiding voor het doen ontwaken van ons hart. Hier zijn *jñāna* en waarlijke *bhakti* voorwaarden voor *karma yoga*, actie die de wereld vooruithelpt en de menselijke evolutie bevordert. Alleen door in de praktijk gebruik te maken van de aanwezige lesmaterialen, zullen

we de sleutels van de universele symboliek kunnen om-draaien.

We zien dat H.P.B. de sleutels noemt die ze gebruikt door heel *De Geheime Leer*, en ze soms interpretaties van symbolen noemt. Een snel onderzoek laat minstens 24 sleutels zien.⁽⁹⁾

Er zijn er waarschijnlijk nog meer die deze student heeft gemist. Dit zijn er veel meer dan zeven. Zijn sommige van deze termen synoniemen? Zijn sommige slechts sleutels in een minder verheven betekenis van het woord? Of, gezien het verband van de sleutels met de kosmische en menselijke beginselen, die beide zevenvoudig zijn, in relatie met de negenenveertig vuren waarover in Deel II gesproken wordt: krijgen we soms een sleutel en soms een subsleutel? Opnieuw zien we dat de context belangrijk is om te begrijpen wat er gezegd wordt.

H.P.B. vertelde ons ook nog iets anders: “In het Occultisme is Fohat de sleutel die de veelvormige symbolen en bijbehorende allegorieën in de zogenoemde mythologie van elke natie ontsluit en ontraadselt.”⁽¹⁰⁾ En tegen het einde van alles wat ze heeft gezegd over symbolen in haar twee delen van *De Geheime Leer*, schreef ze: “De weinige voorbeelden die naar voren zijn gebracht onthullen slechts een klein deel van de methoden die gebruikt werden om de symbolische ideogrammen en getallen uit de oudheid te lezen. Omdat het systeem extreem ingewikkeld en moeilijk is, konden maar weinigen, zelfs onder de Ingewijden, *alle zeven sleutels meester worden*.”⁽¹¹⁾



Weinigen, zelfs onder de Ingewijden, konden alle zeven sleutels meester worden.

Vooruitkijken om te groeien

Dit alles kan overweldigend lijken, maar we worden er vaak aan herinnerd om onze beperkingen te herkennen en te erkennen, maar er niet in te blijven hangen. In plaats daarvan wordt ons geadviseerd om vooruit te kijken, onze mogelijkheden en zelf vormgegeven belofte te waarderen. Paradoxaal genoeg is deze blik vooruit ook een blik ver, ver terug naar wat we oorspronkelijk zijn en wat ons

gegeven is. We worden uitgenodigd om te beginnen waar we zijn. Symbolen nodigen ons uit om door te dringen in hun raadselachtige aard, die doordrongen is van datgene waar ze naar verwijzen. Ze verwijzen naar de kennis die eens aan de zeer vroege mensheid werd gegeven — kennis die we allemaal hadden en nog steeds hebben, hoe vertroebeld die ook is geworden gedurende onze vele incarnaties. Mediteren en erover nadenken wekt wat we weten in onze hoogste natuur en brengt de eeuwige wijsheid steeds meer in ons geïncarneerde bewustzijn.

H.P.B. gaf aan dat *De Geheime Leer*, die slechts een paar jaar geleden aan de mensheid werd aangeboden, nog maar het topje van de ijsberg is, voor ons zichtbaar maar slechts een vage indruk gevend van de enorme diepten van de *Theosofia* die verlichte wezens weten te peilen. Onze conferentie verkent symbolen en hun gouden uitnodiging om ons begrip te verdiepen en ons bewustzijn naar steeds hogere niveaus van begrip te verheffen. In de komende dagen zullen we, elk op onze eigen manier, iets proeven van de taal van het goddelijk denken. Eerst zullen we de universele symbolen onderzoeken en hoe zo'n symbool in elkaar zit. Dan nemen we de Mens – het Denkende wezen – als een symbool van de Natuur, die overall intelligent is maar denkend in het menselijk wezen. En dan zullen we symbolen beschouwen als de bewaarplaats van het Goddelijk Denken, die immer de waarheden van de *Theosofia* bevat voor hen die het in hun bewustzijn proberen te hervinden. Dit alles is het topje van het topje van de ijsberg. En toch is dit waar het zonlicht van de Spirituele Zon voor ons het meest helder schijnt. Ons gesprek en onze verkenning zullen tezamen de broederschap en zusterschap weerspiegelen die door de Theosofie wordt onderwezen. Als we deze geest in ons hart dragen en samenwerken, verheffen we onszelf en helpen we daarmee de mensheid en, dus, de hele Natuur. Laten we goed gebruikmaken van deze bijzondere tijd samen. Laten we afsluiten met dit zeer relevante citaat van H.P.B.:

Meditatie, onthouding in alles, het in acht nemen van morele plichten, zachtvaardige gedachten, goede daden en vriendelijke woorden, als goede wil voor iedereen en volledige vergetelheid van het Zelf, zijn de meest doeltreffende middelen om kennis te verkrijgen en ons voor te bereiden op het ontvangen van hogere wijsheid.⁽¹²⁾

Mogen we zo geleid worden. Dank u.



Zegel van de T.S.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Sleutel tot de Theosofie*. Hoofdstuk IV, paragraaf 'Het abstracte en het concrete', eerste vraag, Den Haag, The Theosophical University Press Agency, 2011, p. 51-52. Bron: <https://docplayer.nl/86178-De-sleutel-tot-de-theosofie.html>.
2. W.Q. Judge, 'Theosophical symbolism'. Artikel in: *The Path*, volume I, May, 1886, p. 51-55. Dit artikel is ondertekend met Nilakant, een pseudoniem dat Judge af en toe gebruikte. Het is beschikbaar in verschillende compilaties van zijn werk, waaronder *Echoes of the Orient. Volume I*. San Diego, California, Point Loma Publications, 1975, p. 11-15, en kan worden gevonden op theosophytrust.org onder het tabblad W.Q. Judge.
3. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*. Meerdere edities, p. xxxvi (originele Engelse editie).
4. Zie ref. 3, p. 79 en p. 1 voetnoot.
5. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel II*. Meerdere edities, p. 81 (originele Engelse editie).
6. Zie ref. 5, p. 335.
7. Zie ref. 5, p. 358.
8. Zie ref. 5, p. 516-517.
9. H.P. Blavatsky geeft onder andere de volgende namen: Astrochemisch, Antropologisch, Geografisch, Astronomisch, Geometrisch, Metafysisch, Psychologisch, Fysisch, Menselijk, Thegonisch, Kosmo-geologisch, Numeriek, Mythologisch, Symbolisch, Meteorologisch, Esoterisch, Wijsheid, Kosmisch, Psycho-metafysisch, Fysiologisch, Mystiek, Mantramisch, Analoog en de Sleutel der Materie ...
10. Zie ref. 3, p. 673.
11. Zie ref. 5, p. 584.
12. H.P. Blavatsky, 'Practical Occultism'. Artikel in: *Lucifer*, volume II, number 8, April, 1888, p. 150-154. Opgenomen in: H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume IX*. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, p. 160. Het gaat om punt 11 in het artikel.

Universele Symbolen



Symbolen van goddelijke waarheid werden niet geschapen voor het vermaak van de onwetenden, maar zijn de alfa en omega van het filosofisch denken.

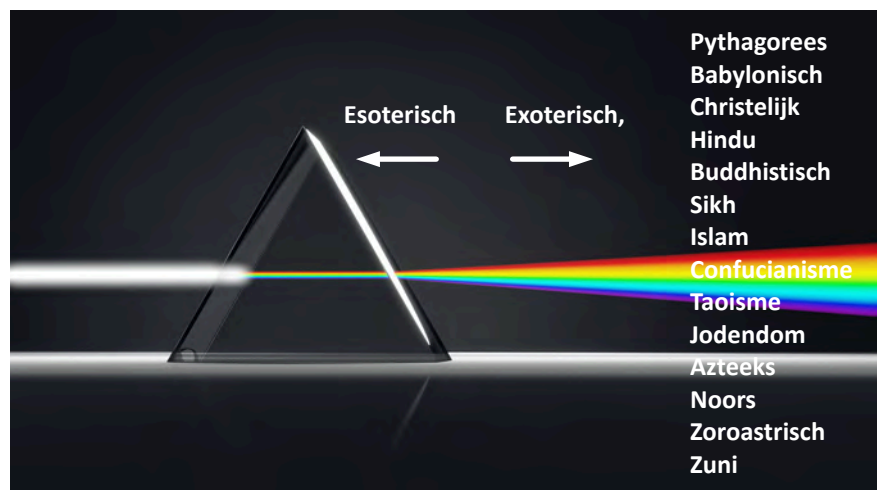
H.P. Blavatsky

In *De Geheime Leer* stelt H.P. Blavatsky dat wat veel geleerden van haar tijd 'Symboliek' noemden, in zijn zuiverste vorm in de oudheid de 'Mysterietaal' van de prehistorische tijden was.⁽¹⁾ Deze taal is tot op de dag van vandaag bewaard door de Adepten van elk volk, en wordt universeel door hen begrepen omdat hij geworteld is in de "heilige Wijsheid Wetenschap," die aan het gehele menselijke ras werd geschonken bij de dageraad van zijn ontwaken. Esoterische symboliek, schreef ze, is een taal die "zeven 'dialecten' kent, die elk betrekking hebben op (...) een van de zeven geheimen van de natuur"⁽²⁾, waarvan er géén goed begrepen kan worden zonder alle

andere te beheersen, zonder het zuiverste altruïsme, volledige zelfbeheersing en het tot ontwaking brengen van de hoogste intuïtieve vermogens.

Eenmaal begrepen echter, geeft de esoterische symboliek nauwkeurig uitdrukking aan de *Theosofia*, de 'draadleer', die net als de *sūtrātman*, "door alle oude filosofische religieuze stelsels loopt en deze verbindt, en ze alle met elkaar in overeenstemming brengt en verklaart."⁽³⁾ Zonder kennis van de innerlijke betekenissen die door deze symboliek geopenbaard worden, zegt ze, H.P. Blavatsky, "kan geen enkel oud geschrift ooit juist begrepen worden."⁽⁴⁾

Vergelijkbaar met wat Shakespeare



“boeken in de stromende beekjes en preken in stenen” noemde, wordt deze innerlijke betekenis gaandeweg geopenbaard aan de mysticus die zich door middel van Buddhi Yoga begint te herenigen met wat Emerson de ‘Overziel’ noemde en de collectieve wijsheid van alle zielen. In het bezit van deze taal, zouden we geen tolk nodig hebben, want we zouden spreken in tongen van vuur, en ieder wezen – van welke natie, rijk of soort dan ook – aanraken en verheffen.

Oude Wetenschap

Hoe gedurfd deze wetenschap ook mag lijken voor de moderne zoeker, de universele symboliek van de *Theosofia* onthult een spirituele wetenschap die ontdekt, begrepen, getest en gecontroleerd is op elk gebied van de natuur door een ononderbroken lijn van Adepten en Zieners. Het wijst op de ware aard van wat de mensheid God noemt, de hoogste Godheid of Ene Realiteit achter en binnen alle manifestatie. Het verklaart de logische middelen waarmee elke periodieke kosmos uit zijn oorspronkelijke essentie tevoorschijn komt, en omvat zowel kosmische als menselijke geboorte, instandhouding, dood en regeneratie, evenals de grote reikwijdte en het doel van alle evolutionaire ontplooiing. Het beschrijft de aard van karma, de ene wet en bron van alle wetten in de natuur, evenals de specifieke esoterische geschiedenis van onze aardbol en van elk rijk en elk volk. Het belangrijkste is dat het een beeld geeft van de hoogste vorm van universele welwillendheid en rechtvaardigheid, de hoogste uitdrukking van wederzijdse hulp, en het Pad waarlangs elk beginsel of elk middel van de natuur kan worden gebruikt ten behoeve van het grootste goed van allen.

Naarmate aspecten van deze waarheden in de komende eeuwen en tijdperken meer en meer bekend worden bij de mensheid, zullen ze niet alleen de fundamentele eenheid van alle religie en van ware spirituele praktijk laten zien, maar zullen ze ook een radicale omwenteling gaan teweegbrengen in alle aspecten van de menselijke cultuur, de kunsten en wetenschappen, maatschappelijke structuren en politiek.

Dit is allemaal mogelijk omdat het een taal is die geboren is uit het harmonische hart van de natuur zelf — de levende, archetypische metafysica achter elke vorm van bewustzijn, element en kracht in de natuur en achter elke rots, insect, bloem en vrucht.

Op een eerste niveau zouden we drie uiterst brede categorieën van symboliek kunnen benoemen waarnaar in de theosofische leringen wordt verwezen en die elkaar op elk



punt kruisen en overlappen: mythologie, natuur en geometrie.

Mythologische symbolen

Mythologie, schreef H.P.B., is “de schatkamer van de oudste wetenschap van de mens.”⁽⁵⁾ Geen enkel mythologisch verhaal, geen enkele religieuze kosmologie, profane legende of zogenaamde fabel in de folklore van welke oude cultuur dan ook is ooit pure fictie geweest, schreef ze, “maar dat elk van die verhalen een feitelijke, historische achtergrond heeft.”⁽⁶⁾ Wanneer mythologie juist begrepen wordt, “is zij voorbestemd om de dood te worden van die valse theologieën die zij onbewust heeft voortgebracht.”⁽⁷⁾ Tegelijkertijd moet men geen enkel geschrift, hoe heilig ook, “geen enkele Egyptische papyrus, (...) of Hebreeuwse boekrol, *letterlijk* lezen en aan nemen”⁽⁸⁾ noch als compleet beschouwen op basis van één enkel niveau van interpretatie, of traditie. Zoals ze in haar eigen geschriften laat zien, is een vergelijkende benadering vereist:

“Hoe kan iemand deze taal leren?” kan men ons vragen. Wij antwoorden: “bestudeer alle religies en vergelijk ze met elkaar.” Om diepgaand te leren is een leraar nodig, een *guru*; om zelf te slagen is meer nodig dan begaafdheid: het vereist inspiratie zoals die van Ammonius Saccas (...) hij leerde *de taal van de mysteriën* door de gemeenschappelijke oorsprong van alle religies te onderwijzen, en een gemeenschappelijke religie.⁽⁹⁾

Natuurlijke Symbolen

In *De Geheime Leer* wordt gezegd dat analogie en correspondentie de zekerste gidsen zijn voor de occulte leer. Dit is omdat het eenheidsbeginsel de natuur doordringt, omdat elk fysiek deeltje en elke levende vorm “correspondeert met en afhankelijk is van zijn hogere *noumenon* — het Wezen tot de essentie waarvan het behoort.”⁽¹⁰⁾ *Zo boven, zo beneden* is het bekende axioma uit de oudheid.⁽¹¹⁾



De goddelijke logos, het Woord of Verbum, differentieert in zeven primaire stadia vanuit het vormloze naar vorm, vanuit het zuiver spirituele naar het archetypisch-ākāśische, naar het psycho-mentale, naar het astraal-fysieke, “terwijl de hele bezielde en (schijnbaar) onbezielde natuur zich op overeenkomstige manier ontwikkelt.”⁽¹²⁾ Dit is waarom elke microkosmische vorm, van de kleinste eencelligen, tot de vluchtige sneeuwvlok, tot de menselijke constitutie, tot het zonnestelsel, analoog is aan de hele kosmos. Het geheel wordt weerspiegeld in elk deel. Zoals Sir Edwin Arnold beschreef: “De dauwdruppel en de ster schijnen zusterlijk, samen opgaand in het gemeenschappelijke werk.”⁽¹³⁾

... Omdat de logos zevenvoudig is, dat wil zeggen, door heel de Kosmos verschijnt als zeven Logoi in zeven verschillende vormen, of, zoals geleerde Brahmanen verkondigen, ‘elk van deze de centrale figuur is van een van de zeven hoofdafdelingen van de oude wijsheid-religie’; en omdat de zeven beginselen die corresponderen met de zeven verschillende toestanden van *Prajñā*, of bewustzijn, in verband staan met de zeven toestanden van de stof en de zeven vormen van kracht, moet de indeling dezelfde zijn voor alles wat de aarde betreft.⁽¹⁴⁾

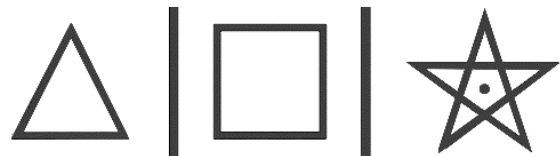
Alle levende wezens stammen in onderlinge afhankelijkheid af van en nemen deel aan de voortdurende goddelijke klank en uitstraling van archetypische waarheden. Niet alleen is er een onderliggend structureel fundament dat macrokosmos met microkosmos verbindt door middel van de zevenvoudige *Dhyāni's*, maar er is een herhaling tot in het oneindige van overeenkomstige stadia in periodiciteit, van cyclische wetmatigheden die ten grondslag liggen aan fractale perioden en patronen van ontvouwing. De dagen van de week komen overeen met de zeven grote Ronden en zeven Rassen van een gegeven stelsel van zeven Bollen. Van de mysteriën die verbonden zijn met de eerste zeven dagen van de embryonale ontwikkeling wordt

gezegd dat ze op hun eigen schaal de vroege stadia van kosmische manifestatie opnieuw uitbeelden. En de eerste zeven maanden van de menselijke foetus zijn een herhaling van de evolutiestadia die voorafgingen aan het ontstaan van de menselijke vorm zoals wij die kennen.⁽¹⁵⁾ Hoewel de eenvoudig geformuleerde voorbeelden die H.P.B. geeft, een eerste basis vormen voor overpeinzing, moeten we niet denken dat daarmee de uiterst gedetailleerde en multidimensionale patroontaal van verbanden is uitgeput. In de woorden van antropologe Helen Valborg: “Elk archetypisch idee heeft zijn representatie in de wereld en dus maken alle vormen en talrijke uitdrukkingen van groei en kracht die ons omringen, deel uit van een enorme complexiteit van natuurlijke symbolen, die ons een weerspiegeld beeld laten zien van wat op een veel grotere schaal immer aanwezig blijft op het gebied van het pure idee.”⁽¹⁶⁾

Geometrische symbolen

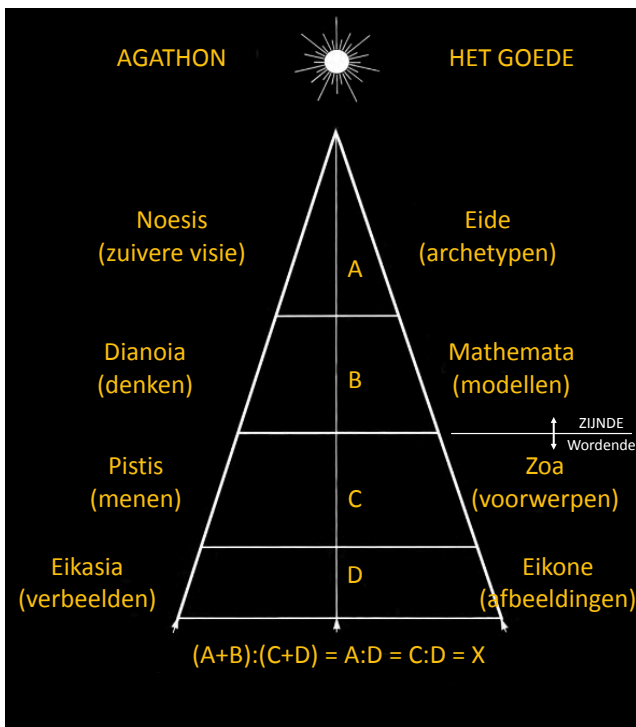
Het universum (...) kan niet worden begrepen totdat we de taal hebben geleerd en vertrouwd zijn geraakt met de tekens waarin het is geschreven. Het is geschreven in wiskundige taal, en de letters zijn driehoeken, cirkels en andere geometrische figuren, zonder welke het menselijkerwijs onmogelijk is om ook maar één woord te begrijpen.⁽¹⁷⁾

Galileo Galilei



In boek VII van *De Staat* leert Socrates dat “de kennis waar geometrie op gericht is, kennis van het eeuwige is.” Wanneer geometrie juist wordt benaderd, biedt het een goede basis voor alle werkelijke educatie en filosofie, “het zich omkeren van de ziel” van duisternis naar licht, van louter objecten en meningen naar “essenties en werkelijkheden.” Het bereidt iemand voor op de diepste vormen van leren als herinnering, op *anamnese* of zielsherinnering, wat uiteindelijk leidt tot de vereniging van de geïndividualiseerde denker met Agathon.

Op soortgelijke wijze stelt H.P. Blavatsky dat “Geometrie de vijfde goddelijke Wetenschap is,”⁽¹⁸⁾ de vijfde sleutel in een serie van zeven sleutels tot de “Universele esoterische taal en symboliek,” een taal die zo diepgaand



geschied is om de Mysteriën van de Natuur uit te drukken, dat vanaf “het allereerste begin (...) in tijd en ruimte in onze Ronde en Bol,” de vervolmaakte “hemelse mensen” van onze rassen de taal van de geometrie gebruikten om goddelijke kennis door te geven aan hun leerlingen, “van de ene generatie wijze mensen op de volgende.”⁽¹⁹⁾ “De mysterieuze kracht van Occulte symboliek is zodanig,” zegt ze, dat een paar pagina’s met geometrische tekens en glyfen de hele Geheime Leer optekenen, “de verzamelde Wijsheid van alle Eeuwen,” waarvan de “kosmogonie alleen al het meest ontzagwekkende en uitgebreide stelsel is.”⁽²⁰⁾

De Hof van Eden

Een van de bekendste en meest tot de verbeelding sprekende mythen die deze drie categorieën symboliek samenbrengt is die van de Hof van Eden. Voor zowel Christenen, Joden als Moslims roept het idee een idyllische staat van bestaan op, een aards paradijs dat de hemel weerspiegelt, waarin mannen en vrouwen in onschuld en in harmonie met elkaar leefden, met alle elementen, rijken en wezens der natuur, en met het alomtegenwoordig goddelijke. Geen strijd, hebzucht, egoïsme of onverschilligheid verstoorde de voortdurende, liefdevolle gemeenschap van die Tuin van God van waaruit vier rivieren stroomden.

In *Isis Ontsluierd* en *De Geheime Leer* legt H.P. Blavatsky uit dat de Hebreeuwse Bijbel deze vaak verkeerd begrepen

mythe ontleende aan Babylonische tradities, die het op hun beurt weer erfden van de bakermat van de mensheid, namelijk het prehistorische India. Het is helemaal geen fantasieverhaal, zegt ze, maar een van die gevallen waarin de Bijbel “niet allegorisch moet worden opgevat.” De Hof van Eden, legt ze uit, vertegenwoordigt de heilige berg die voortdurend bewoond wordt door de hiërarchie van Adepten en Meesters van Wijsheid, de ‘Mysteriëscholen’ die bekend zijn bij de Ingewijden van elk volk.⁽²¹⁾ “... *Eden Illa-ah* betekent in één opzicht Wijsheid, een toestand als die van Nirvāna, een paradijs van Gelukzaligheid; terwijl het in een ander opzicht verwijst naar de Intellectuele mens zelf, die het Eden in zich draagt waarin de boom van Kennis van goed en kwaad groeit: de mens die er de *Kenner* van is.”⁽²²⁾

Bovendien verwijst de mythe naar de ongerepte gouden eeuw die heerste bij het ontstaan van het menselijk ras. Bij haar geboorte, zo wordt ons verteld, deelde de hele mensheid in goddelijke kennis en goddelijk licht. Zowel Verleden als Toekomst waren bekend, zowel eeuwigheid als tijd. Het Prometheïsche vuur dat in ons was gewekt, bestond niet alleen uit zelfbewust besef, keuze en verantwoordelijkheid, maar ook uit een doordringend spiritueel gezichtsvermogen en gehoor, onbelemmerd door tijd, ruimte of materie. Zoals de *Bhagavad-Gītā* leert, werd de mensheid gedurende de Goddelijke Dynastieën van het *Satya-yuga*, onder leiding van verlichte zonnekoningen, onderwezen in alle kunsten en wetenschappen. De “Geheimen van de Natuur” en de “Wetenschap van Wijsheid” waren algemeen bezit, schreef H.P.B.⁽²³⁾ In dit tijdloze gouden tijdperk van spirituele intuïtie en natuurlijke, alles vervullende toewijding sprak de mensheid een gemeenschappelijke taal, die geworteld was in moeiteloze solidariteit met allen. Maar in de grote tijdperken die volgden, toen de morele status, natuurlijke welwillendheid en ingeboren spirituele vermogens van de mensheid overschaduwde werden, ging deze “yoga van wijsheid verloren voor de wereld.”⁽²⁴⁾ De sleutels tot de heilige taal werden opzettelijk verborgen. Ze werden het terrein van de Mysteriëscholen die, bekend en beschermd door de grote Loge, “altijd bereid zijn om de geheimen van het denken van de oudheid door te geven aan de oprechte student.”⁽²⁵⁾

De Crux Ansata

De vier rivieren van Eden, schreef H.P.B., worden gesymboliseerd door het kruis van de *Crux Ansata*, of de Egyptische ankh, die rijk is aan betekenislagen. De vier eindpunten van het kruis zijn allereerst de Tetrade of



Tetraktys, de drie-in-één waarbij de Pythagoreeërs hun heiligste eden zwoeren. Het komt overeen met de twee vleugels, staart en hoofd van *Kalahansa*, de Grote Zwaan van zowel Zijn als Niet-Zijn, de *pranava* van de Upanishads.⁽²⁶⁾

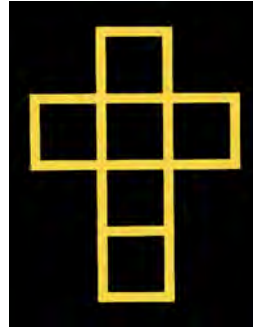
Geometrisch gezien is de vier ook “de primordiale abstracte driehoek” die zijn “eendimensionale kwaliteit (...) verlaat zodat het universum zich op intelligente wijze kan manifesteren.”⁽²⁷⁾ Daarom wordt gezegd dat het in zichzelf alle materialen verenigt waaruit het universum is opgebouwd.⁽²⁸⁾

Herinnerend aan de viervoudige Vāch van de Hindoïstische traditie, was het Pythagorese monochord een ander krachtig symbool van deze viervoudige eenheid in veelvoud, waarbij de eerste vier getallen de primaire symfonische verhoudingen genereren die ten grondslag liggen aan de diatonische toonladder. Dit opmerkelijke feit versterkt het idee dat de Tetraktys niet enkel een menselijk concept is, maar een fundamentele harmonische realiteit van de natuur zelf.



In de universele symboliek is de logoïsche Tetrade vier, zeven en tien, tegelijk vierkant, opgevouwen kubus en decade. Als het gemanifesteerde vierkant is het het arche-

type van de Wet en van alle cyclische tijd, de zonnewendes, equinoxen en eclipsknooppunten van de planetaire omwenteling, en de vier windstreken, bewaakt door de vier Mahārāja's.⁽²⁹⁾ Als de opgevouwen kubus, vertegenwoordigt het de zevenvoudige beginselen van de macrokosmos en microkosmos, de zeven *Dhyāni's*, de Pythagorese harmonie der sferen.



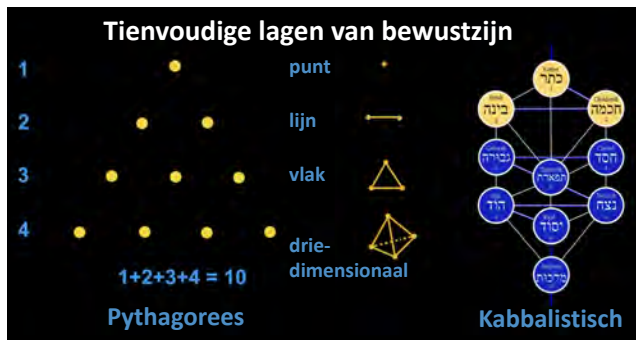
Het kruis als een Symbool van Inwijding

Als een symbool van Inwijding, schreef H.P.B., betekent het kruis van de Crux Ansata alle menselijke passies en lagere vormen van persoonlijkheid die gekruisigd moeten worden, voordat de Yogi kan overgaan in en door het ei dat het kruis bekroont, het derde oog en “de ‘nauwe poort’ die leidt naar het koninkrijk der hemelen (...) de kleine cirkel die zich uitbreidt tot een oneindige cirkel.”⁽³⁰⁾ Terwijl het middelste vierkant geneutraliseerd wordt omdat het deel is van beide, hintten de drie verticale vierkanten naar de ontwaakte Christos, de hogere triade van Ātma-Buddhi-Manas, verenigd met Hiranyagarbha, het macrokosmische ei van wijsheid-substantie in Alaya-Ākāśa. De horizontale lijn stelt dan de zevenvoudige gewaden van materie voor, de gezuiverde gewaden waarmee de Bodhisattva kalm neerdaalt als een zwaan op een bergmeer.



Met rūpa en arūpa gecombineerd binnen de grenzenloze cirkel, wordt de Tetrade, in de zin van een zelfopoffering, de decade. Net als Adam Kadmon of de “Oude van

Dagen,” is het getal tien het getal van “alle menselijke kennis,” “de culminatie van de goddelijke incarnaties op aarde” en de “androgyn synthese van de scheppende bouwers.”⁽³¹⁾ Dit zal uiteindelijk bewijzen, schreef H.P.B., “... dat het tientallig stelsel aan de mensheid uit de vroegste oudheid bekend moet zijn geweest, omdat het hele sterren- en meetkundige gedeelte van de geheime priester taal op het getal 10 berustte.”⁽³²⁾



In deze zin is de Hof van Eden het onvergankelijke Śambhala van de Meesters-met-diamanten-hart. Het is het goddelijke vermogen in elk om alle energieën en middelen in dienst te stellen van het geheel, om daardoor alle wezens volledig te overstijgen en hen tegelijk empathisch te zien, horen, kennen en voeden: om daardoor alle monaden die voortvloeien uit de grenzenloze creatieve vruchtbaarheid van de natuur door de cyclische tijd heen, te doorademen en te verheffen. Het is het begrip dat van boven komt, via het *deva*-gezicht en *deva*-gehoor waarover gesproken wordt in *De Stem van de Stilte*, te vergelijken met de liefhebbende moeder die de behoeften van het kind kent voordat het kind het weet, en zonder dat er een woord gesproken wordt. Deze vermogens dalen eerst als druppels neer, zoals mana uit de hemel, dankzij het heilige onderricht en de guru. Door het voortdurend ontwikkelen van de drie volmaaktheden van *śīla*, *samādhi* en *prajñā*, beginnen de zuiverende wateren van wijsheid spontaan van binnenuit op te komen als de stroming van een machtige, eeuwigdurende rivier. De luisteraar of Śrāvaka, wordt iemand die de stroom ingaat, een Srotāpatti,⁽³³⁾ die uiteindelijk opbloeit tot een Ziener en Bodhisattva, die zich als dankbare dienaar aansluit bij de machtige, verborgen Loge van Mahātma's, de altijd aanwezige spirituele ouders, gidsen en beschermers van al het bewuste leven.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I.* Meerdere edities, p. 309 (originele Engelse editie).
2. Zie ref. 1, p. 310.
3. Zie ref. 1, p. 610.
4. Zie ref. 1, p. 305.
5. Zie ref. 1, p. 304.
6. Zie ref. 1, p. 303.
7. Zie ref. 1, p. 304.
8. Zie ref. 1, p. 305.
9. H.P. Blavatsky, 'Le Phare de L'Inconnu'. Artikel in: *La Revue Théosophique*, Paris, Volume I, meerdere afleveringen. Opgenomen in: H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume XI.* Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1973, p. 272.
10. Zie ref. 1, p. 218 voetnoot.
11. H.P. Blavatsky, *Isis Ontsluierd. Deel I.* Meerdere edities, p. 35 (originele Engelse paginering).
12. Zie ref. 1, p. 218 voetnoot.
13. Sir Edwin Arnold, *Het Licht van Azië.* Zesde boek. Bijna aan het einde van het gedeelte dat begint met 'Het was de derde nachtwaak'.
14. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel II.* Meerdere edities, p. 29 voetnoot.
15. Zie ref. 14, p. 187-188.
16. H. Valborg, *Symbols of the Eternal Religion II.* Theosophy Trust Books, p. 103, term: 'The Mountain'. Zie: <https://www.theosophytrust.org/>.
17. Galileo Galilei, *Opere II Saggiatore*, p. 171
18. Zie ref. 14, p. 471.
19. Zie ref. 1, p. 612.
20. Zie ref. 1, p. 272.
21. Zie ref. 14, p. 494.
22. Zie ref. 14, p. 204.
23. Zie ref. 14, p. 319.
24. *De Bhagavad Gītā.* Hoofdstuk IV, vers 2. Zie bijvoorbeeld de uitgave van Stichting I.S.I.S., Den Haag, 1979.
25. Zie ref. 1, p. 306.
26. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte.* Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1992. Fragment I, 'De Stem van de Stilte', p. 40, noot 10.
27. Zie ref. 14, p. 600 voetnoot.
28. H.P. Blavatsky, *Transactions of the Blavatsky Lodge.* p. 88. Bron: <https://universaltheosophy.com/hpb/transactions.html>.
29. "... de 'vier Maharaja's' of grote Koningen van de Dhyani-Chohans, de Deva's die ieder de leiding hebben over een van de vier hemelstreken. Ze zijn de Bestuurders of Engelen die heersen over de Kosmische Krachten van Noord, Zuid, Oost en West, Krachten die elk een bepaalde occulte eigenschap hebben." Bron: zie ref. 1, p. 122-123.
30. Zie ref. 14, p. 549. Voor een uitgebreide behandeling, zie 'Kruis en Cirkel', p. 545-562.
31. Zie ref. 1, p. 98 voetnoot.
32. Zie ref. 1, p. 362.
33. Zie ref. 26, Fragment III, 'De zeven poorten'. p. 128 en 130 (noot 3 en 6).

De mens: symbool van de Natuur



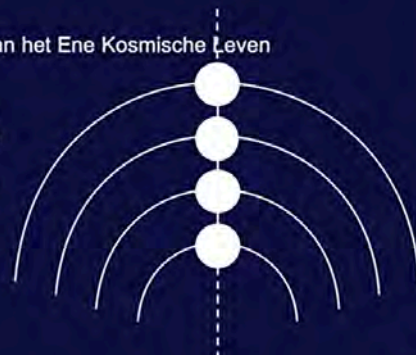
Inleiding

In onze moderne samenleving is het heel gewoon om de mens los van de natuur te beschouwen. Maar vanuit theosofisch perspectief is het tegenovergestelde waar. We zijn onafscheidelijke delen van het Ene Kosmische Leven. En als kinderen van dat Kosmische Leven, hebben we alle wijsheid van de Kosmos in ons. Zoals alle entiteiten, weerspiegelen wij mensen het grote geheel en volgen we dezelfde universele processen van emanatie en evolutie die de hele Kosmos volgt. *Zo boven, zo beneden.* In *De Geheime Leer* vinden we de leringen over 'Goden, Monaden en Atomen' waarin het emanatieproces wordt beschreven.⁽¹⁾ Kort gezegd: hoe Goddelijke wezens – Goden – Monaden voortbrengen, die, op hun

beurt, Atomen voortbrengen. Op deze manier komt de Kosmos stap voor stap tot manifestatie. Dit emanatieproces begint met het Goddelijk Denken of de Kosmische Ideatie, geïnitieerd door een collectief van Goddelijke Wezens. Dit vormt de leidende intelligentie die de patronen bepaalt op alle innerlijke en uiterlijke gebieden van de gemanifesteerde Natuur.⁽²⁾ Wij, mensen, leven in de geëmaneerde bewustzijnssfeer van die Goddelijke Wezens. Net zoals de levensatomen van onze constitutie leven in de sfeer, geëmaneerd door ons bewustzijn. In bijgaande figuur zie je een symbolisch beeld van het feit dat we een schakel zijn in de keten van bewustzijn, zonder begin en zonder einde. Als we onze functie begrijpen als een

Inleiding

- De mens: onafscheidelijk deel van het Ene Kosmische Leven
- Emanatie proces
 - Goden emaneren Monaden die, op hun beurt, Atomen emaneren
- Start met het Goddelijk Denken - de leidende intelligentie



van de kralen of brandpunten in de gouden draad van bewustzijn, Sūtrātman, begrijpen we onze functie als mensheid in de Natuur in het algemeen.

Hieronder zullen we dieper ingaan op de mens als symbool van de Natuur door de volgende vragen aan de orde te stellen: wat is een symbool, wat is de Natuur, en ten slotte, wat is de mens en de functie van de mens in de Natuur, als symbool van de Natuur?

Wat is een symbool?

In het algemeen is de definitie van een symbool dat het een bepaald idee of bepaalde gedachte vertegenwoordigt en dat er een kunstmatige relatie bestaat tussen het symbool en dat idee. In deze presentatie nemen we aan, zoals mevrouw Blavatsky deed in *Isis Ontsluierd*,⁽³⁾ dat een symbool een *belichaamd idee* is en dat symbool en idee in essentie één zijn. Plato stelde al dat ideeën *prototypes* zijn die bestaan in het Goddelijk Denken. Dus de mens, als Monade, is een emanatie, een uitdrukking, een *symbool* van het Goddelijk Denken.⁽⁴⁾ Op dezelfde manier zijn onze gedachten uitdrukkingen van ons menselijk bewustzijn, met het potentieel om in de verre toekomst mensen te worden, wanneer wij goden zullen zijn. Daarom weerspiegelt en symboliseert de mens als Microkosmos de Macrokosmos.

Wat is de Natuur?

Wat is de Natuur vanuit theosofisch perspectief? De Natuur is het *gehele aggregaat van al wat is*, innerlijk en uiterlijk van alle gebieden in alle sferen door het Grenzenloze heen.⁽⁵⁾

Als we om ons heen kijken, kunnen we zien dat de Natuur per definitie relatief onvolmaakt is, omdat alle wezens 'eeuwige pelgrims' zijn op hun evolutionaire pad van perfectie; altijd in ontwikkeling en strevend naar nog meer perfectie.

Hoe werkt de Natuur?

In principe werkt de Natuur van het meest spirituele naar het minst spirituele door het *proces van emanatie*. Neem het voorbeeld van een *idealistische vredesbeweging in de menselijke samenleving*. Het begint met een paar geïnspireerde mannen en vrouwen met een fundamentele kijk op de principes van een geweldloze vredesbeweging. Hun enthousiasme en inspiratie inspireren honderden mensen die thuis in hun eigen invloedssfeer leven. Die mensen starten lokale initiatieven in hun eigen omgeving door daar mensen te inspireren en de samenwerking te organiseren. Samen manifesteert zich zo een wereldwijde organisatie die werkt als 'instrument voor vrede', volgens het oorspronkelijke ideaal van de initiatiefnemers. Het is inderdaad een hiërarchie met verschillende bewustzijnsniveaus.

Relatief gezien kun je op elk niveau in de organisatie een vergelijkbaar proces van emanatie zien, van binnen naar buiten:

- ideatie: herkennen en vormen van de meest universele ideeën en idealen;
- opbouwen van een bijbehorende mentaliteit;
- het realiseren van deze mentaliteit door middel van bijbehorend gedrag en acties.

Het enige verschil tussen de verschillende niveaus in de organisatie is het abstractieniveau en de reikwijdte van de acties. Is het een wereldwijd, nationaal of lokaal ideaal dat vorm krijgt?

In de theosofische literatuur volgen de beschrijvingen van het emanatieproces een soortgelijke gedachtegang. Goddelijke wezens emaneren, door middel van het Goddelijk Denken en Kosmische Ideeën, Monaden die hiërarchieën vormen van verschillende niveaus van bewustzijn, resulterend in de gemanifesteerde wereld, bestaande uit het geheel van de natuurrijken. In de uiterlijke wereld, waarneembaar voor onze zintuigen, resulteren de ideeën



en idealen uiteindelijk in concrete interacties tussen verschillende levende wezens. Zo kunnen alle wezens hun lessen leren om te evolueren. Wat is nu – vanuit theosofisch perspectief – de positie van de mens, als we alle natuurrijken in ogenschouw nemen? Om dat te begrijpen, moeten we ons richten op de vraag: wat is de mens?

Wat is de mens?

De mens is een samengesteld wezen en een ‘kind’ van de Sterren, Zon en Aarde. En nogmaals, een ‘kind’ zijn betekent dat wij, als Monaden, geactiveerd zijn door emanatie van Goddelijke Wezens, die *in essentie* onze diepste Zelfen zijn.⁽⁶⁾

Meer specifiek zijn onze diepste Zelfen:⁽⁷⁾

- De innerlijke God, actief in de goddelijke gebieden van de Sterren.

- Deze innerlijke God werkt via zijn voertuig, het buddhisch beginsel of innerlijke Buddha, actief in de gebieden van het Zonnestelsel. Het buddhisch beginsel omvat: overzicht, samenhang, onderscheidingsvermogen, intuïtie en is het orgaan van directe kennis. Het is het omhulsel van de *goddelijke vonk* in ons, die onmiddellijk niet alleen de waarheid *kent* maar deze ook *meedeelt* aan ons Denken, onze Manas, ervan uitgaande dat ons denken ervoor openstaat.

Want het buddhisch beginsel wordt, op zijn beurt, ‘naar beneden doorgegeven’ naar het menselijk gebied door het *Denken* of Manas – de innerlijke Leraar – in al zijn aspecten. En als het denken van een mens *kristalhelder* is als een bergmeer, kalm en in vrede, weerspiegelt het wel degelijk het Goddelijk Denken, want in dat geval kan het het *niet-Goddelijke niet* doorgeven. Want alle rimpelingen en woeste golven in dit ‘bergmeer’ worden veroorzaakt door de lagere Manas, onze persoonlijke en egoïstische gedachten. Maar als we bovenpersoonlijk en onzelfzuchtig zijn, is de mens, tijdelijk, als een god. Het Buddhi in ons zal dan in resonantie zijn met het Kosmische Buddhi.

Dus door de aard van Buddhi te begrijpen, is het duidelijk wat het *potentieel* en de *missie* van de mens is: het Goddelijk Denken van de innerlijke goddelijke gebieden *weerspiegelen* en *overbrengen* naar de buitenwereld. Omdat de mens, door Manas te ontwikkelen, een zelfbewust wezen is geworden en net het omslagpunt naar *zelfgeleide* evolutie heeft overschreden. En aangezien het denken zevenvoudig is, kan de mens zichzelf trainen om zijn denken te richten op Buddhi-Manas.

Nog een gedachte over de aard van Buddhi. In alle tradities is de Goddelijkheid binnenin, Ātman, altijd een God

genoemd — *mannelijk*. De Gemalin, de Buddhi van Ātman, is altijd *vrouwelijk* genoemd. Vandaar de hogere Triade van Vader, Moeder en Zoon. De Duitse dichter Goethe bedoelde meer dan louter poëzie weer te geven toen hij zei: “Het eeuwig-vrouwelijke trekt ons steeds verder naar binnen.” Het betekent niet *vrouw* in deze context. Het betekent dat deel van onze natuur waarop en waarin de god in ons werkt. Onze individuele Buddhi is datgene wat ons intuïtie, onbelemmerde waarneming en het vermogen om het lijden en verdriet van andere levende wezens aan te voelen, geeft. Het roept *mededogen* op en spoort ons aan om die wezens te helpen in hun evolutie.

Het mag nu wel duidelijk zijn dat de Dharma – de plicht – van de mens typisch op het mentale vlak ligt. En ook dat ons intuïtief denken (Buddhi-Manas) het Goddelijk Denken weerspiegelt en onze handelingen zou moeten leiden. Twee voorbeelden:

Voorbeeld 1: *Je favoriete restaurant*

Wat kenmerkt jouw favoriete restaurant waar je steeds terugkomt? Alleen het lekkere en gezonde eten, of de aangename omgeving en het vriendelijke personeel? Of is het het totaalplaatje dat je aantrekt? Komt de kwaliteit van het personeel – goede keuken, vriendelijke bediening en aandacht voor duurzaamheid – niet voort uit een door alle medewerkers gedragen mentaliteit van gastvrijheid? En kan dit bestaan zonder een duidelijk ideaal van wat gastvrijheid en duurzaamheid eigenlijk *is*? Een sfeer die voortdurend wordt uitgedragen door de eigenaren, als levende voorbeelden daarvan, en gedeeld door hun personeel? En is het niet *dat* ideaal, *die* mentale sfeer en *die* gastvrije service die maken dat we terugkomen?



Voorbeeld 2: *Vasthouden aan je ideaal*

Nog een voorbeeld: je moet je nooit hechten aan de *vorm* van je ideaal. Het gaat om de *ziel* van je ideaal. Zo kan het gebeuren dat een idealistische politicus, misschien

met pijn in zijn hart, zijn partij moet verlaten als hij tot de conclusie is gekomen dat de partij het oorspronkelijke ideaal heeft losgelaten.

Hoe kan de mens zijn functie in de Natuur vervullen?

We hebben gezien dat de mens een denker is met de missie om het Goddelijk Denken te weerspiegelen en door te geven. In Brief 67 van *De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett* legt Meester K.H. uit dat van de stoffelijke bol D van de Aarde de mens het zesde beginsel of de spirituele ziel is, *Buddhi*.⁽⁸⁾ Dit bevestigt opnieuw dat de mens, door het gebruik van *Buddhi-Manas*, de hoofdrolspeler is in de natuurrijken om het Goddelijk Denken te weerspiegelen. Met andere woorden: het is de plicht van de mens om de ‘rentmeester van de wereld’ te zijn die richting geeft aan de evolutie van het leven, gebaseerd op zijn morele kompas — *Buddhi-Manas*. In onderstaand figuur zie je opnieuw een symbolisch beeld van het feit dat wij, als mensheid, een schakel zijn in de keten van bewustzijn, zonder begin en zonder einde.

De mens zou zijn *menselijke ideatie* – het vermogen ideeën te vormen – moeten gebruiken om idealen te vinden en te vormen die gericht zijn op het algemeen welzijn en ze in praktijk brengen. Deze ideatie begint idealiter met het besef dat je als mens de Natuur *bent*, waardoor je jezelf identificeert met de Eenheid van al het leven. Je bent één

met je medemensen. Eén met de Aarde en de natuurrijken, zichtbaar en onzichtbaar, verder en minder ver ontwikkeld. Eén met het Zonnestelsel, enzovoort. Kortom: *Universele Broederschap*.

Over het algemeen wordt idealisme gezien als iets extra’s, als een kers op de taart. Voor Theosofen is *idealisme* een *plicht*, omdat zij kennis hebben van de universele idealen vanuit het Goddelijk Denken of de Theosofia. In *De Sleutel tot de Theosofie* zegt mevrouw Blavatsky dat “Theosofie de kwintessens van plicht is.”⁽⁹⁾

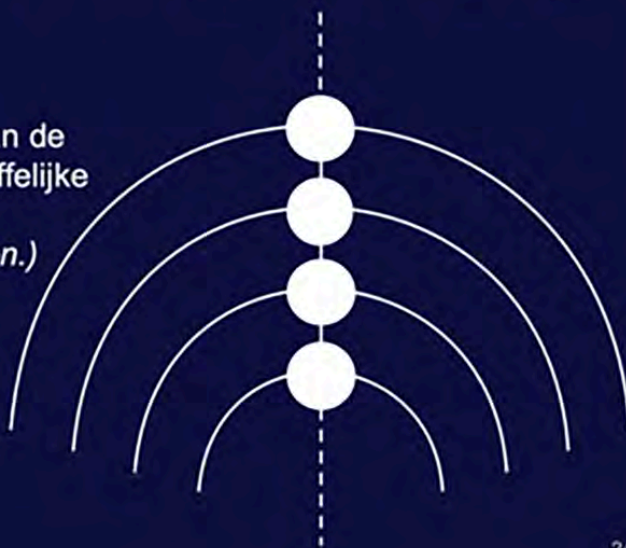
Maar te allen tijde moeten we scherp blijven met betrekking tot ons idealisme.

We werken samen met de Natuur, ‘symboliseren de Natuur’ in de mate waarin we inderdaad de innerlijke inspiratie, het Goddelijk Denken, uitdrukken om onze medemensen in de wereld te helpen. We moeten waakzaam blijven. De valkuil is dat we onze idealen *buiten* onszelf plaatsen. Bijvoorbeeld, wanneer we onszelf ervan overtuigen dat we *eerst* een andere regering nodig hebben, voordat we ons ideaal kunnen realiseren. Dan leven we in de illusie dat we onze idealen *nu* niet kunnen vervullen, maar pas als de uiterlijke omstandigheden veranderd zijn.

De ultieme test is of we erin slagen de verandering te *zijn* die we in de wereld willen zien. Ik wil een concreet voorbeeld geven van een menselijk ideaal dat perfect in overeenstemming is met het Goddelijk Denken en binnen

Hoe kan de mens z'n functie vervullen in de Natuur?

- Meester K.H.:
de mens is het zesde beginsel van de spirituele ziel, *Buddhi*, van de stoffelijke bol D van de aarde
(*Mahatma Brieven, Brief 67 (chron.)*)
- Blavatsky: ‘*Theosofie is de kwintessens van plicht*’



het praktisch bereik ligt voor iedereen met een normaal functionerend denkvermogen. Het is gebaseerd op een toespraak van G. de Purucker over 'De wereldproblemen en hun oplossing'. Hij bespreekt het *ideaal* van 'Je eigen visie niet aan anderen opdringen'. Hier volgen enkele citaten.

Voorbeeld van een menselijk ideaal: je eigen visie niet aan anderen opdringen⁽¹⁰⁾

... *Wat is het probleem met de wereld van vandaag? Het is dit: de wanhopige verlangens die mensen hebben om andere mensen hun opvattingen te laten accepteren.*

... *Je ziet het overal. Je ziet het zelfs in landen waar vrede heerst. Je ziet het in onze onderlinge sociale relaties. Westerse mannen en vrouwen lijken niet gelukkig te zijn tenzij ze met meer of minder succes proberen hun wil aan anderen op te leggen, hun gedachten, hun ideeën over wat juist is: de manier waarop de wereld bestuurd moet worden, de manier waarop dingen gedaan moeten worden, en vooral de manier waarop andere mensen moeten geloven en zich moeten voelen. Als je je realiseert hoeveel waarde we hechten aan het heiligdom van ons eigen hart, de vrijheid van ons eigen leven en ons recht om vrij te denken, zie je hoe tragisch de gevolgen altijd zijn.*

... *Weet je waarom dit allemaal gebeurt? Simpelweg omdat mensen, de meesten van hen, onbezield zijn. Ik bedoel niet dat ze geen ziel hebben; maar hun zielen zijn niet actief, werken niet, zijn niet productief. Ze slapen.*

... *De grootste wijsheid in het menselijk leven, zoals onderwezen door de Meesters van Wijsheid, is sympathie hebben voor de zielen van mensen, en je eigen leven tot een voorbeeld maken van wat je predikt: rechtvaardigheid, broederliefde, sympathie, medelijden, hulpvaardigheid, je onthouden van onrechtvaardige daden jegens wie dan ook. Je voorbeeld zal door anderen gevolgd worden omdat je opvalt als een lichtbaken in een donkere nacht.*

... *Dat is het ideaal; en ik zal het altijd voor me houden als ideaal.*

Samenvatting

Samenvattend kunnen we hetzelfde proces op elk niveau van de Kosmos in drie stappen zien:

- Ten eerste: ideatie, de vorming van de meest universele ideeën en idealen.
- Vervolgens: het opbouwen van een bijbehorende mentaliteit.
- En ten slotte: het waarmaken van deze mentaliteit door overeenkomstig gedrag.

Wij, mensen, zijn in staat om het Goddelijk Denken te *weerspiegelen* door ons denken te richten op Buddhi-Manas. De mens is een symbool van de Natuur, vooral omdat we de levende voorbeelden van onze idealen kunnen *zijn* door ze waar te maken.

Theosoof is, wie theosofisch handelt.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*. Meerdere edities, p. 610-634 (originele Engelse paginering).
2. Zie ook: *Encyclopedic Theosophical Glossary* (ed. G. de Purucker), lemma 'Ideation'. Bron: <https://www.theosociety.org/pasadena/etgloss/etg-hp.htm>.
3. H.P. Blavatsky, *Isis Ontsluierd. Deel I*. Meerdere edities, p. 22 (originele Engelse paginering).
4. Zie ref. 2.
5. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. p. 206 (originele Engelse paginering). Bron: <https://blavatskyhouse.org/reading/gottfried-de-purucker/fundamentals-of-the-esoteric-philosophy/>.
6. Zie ref. 5, p. 199.
7. G. de Purucker, 'The Nature of the Buddhist Principle'. In: *Studies in Occult Philosophy*, p. 361-364. Bron: <https://blavatskyhouse.org/reading/gottfried-de-purucker/studies-in-occult-philosophy/>.
8. Meester K.H. in *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett*. Brief 15 (Barker-editie); brief 67 p. 185 (chronologische editie).
9. H.P. Blavatsky, *De Sleutel tot Theosofie*. Hoofdstuk XII, '3. Over zelfopoffering'. Meerdere edities, p. 229 (originele Engelse paginering). Bron: <https://www.theosociety.org/pasadena/key/key-12.htm>.
10. G. de Purucker, 'The World's Trouble and its Cure'. In: *Wind of the Spirit*. p. 81 (originele Engelse paginering). Bron: <https://blavatskyhouse.org/reading/gottfried-de-purucker/wind-of-the-spirit/>.

Symbolen als overlevering van Goddelijk Denken door de eeuwen heen

In alle culturen en religies



Goedemorgen, goedemiddag en goedenavond allemaal. Ik voel me zeer vereerd dat ik bij jullie mag zijn op deze bijeenkomst waar we de 'Universele symboliek van de Theosofie' bespreken. Deze benadering van de symbolen heeft mijn grote belangstelling, omdat ik de laatste jaren heb gezien dat er een algemene heropleving is van de belangstelling voor symboliek en dat het in sommige academische kringen in Spanje al als een wetenschap wordt benaderd.

Wat is een symbool?

Het symbool is de verborgen ingang waar de onuitputtelijke energieën van de kosmos doorheen stromen. Om te beginnen is het essentieel om etymologisch de achterliggende betekenis van het woord 'symbool' na te gaan, omdat die ons helpt bij het begrijpen van het innerlijke proces dat ons naar de extase van het ontdekken van zijn essentie en transformerende kracht leidt. Het woord 'symbool' komt van het Griekse *symbolon* dat 'teken van herkenning', of 'samenbrengen' betekent. En het Latijnse *symbolum* betekent 'bijeekomen', 'herenigen', 'verenigen'. Laten we een vel papier als voorbeeld



nemen.

1. In de linker afbeelding zien we een heel vel, dat de Primordiale Eenheid kan symboliseren, het Ene zonder tweede, de universele Werkelijkheid.
2. Als het vel papier in twee of meer delen wordt gescheurd, symboliseert dit de manifestatie van de eenheid in veelheid, waarbij er een schijnbare scheiding is; schijnbaar omdat elk deel dezelfde oerelementen van eenheid bevat.
3. In het volgende beeld hebben we het hele vel, dat de zelfbewuste vereniging kan symboliseren van wat ogenschijnlijk gescheiden was. Het heeft een proces van herstel ondergaan waarin uiteindelijk hereniging plaatsvindt, een terugkeer naar eenheid.

Ik heb een schilderij van Magritte (linksboven op p. 185) gekozen als illustratie van deze ogenschijnlijke afscheiding. Als we er goed naar kijken, reconstrueert ons verstand het onvolledige beeld. Hiermee



René Magritte: 'Le Blanc-Seing', 'De Blanco Volmacht' (1965).

bedoel ik dat we niet alleen naar de uiterlijke verschijningsvormen moeten kijken, maar moeten proberen dieper te gaan en 'voorbij het uiterlijke te lezen of te zien'. Dan krijgen we toegang tot 'die andere wereld' die er wel is, maar die we niet zien met onze fysieke ogen. Als ons verstand in staat is om de ontbrekende delen te reconstrueren, heeft het ook het vermogen om de betekenis, de essentie van de symbolen te begrijpen. Dan brengen we de magie tot stand van onze hereniging met die andere helft, die op ons wacht tot wij ons openstellen voor dat innerlijke deel van ons. Dan bereiken we de volledige eenheid ermee. Het idee achter het woord *symbool* is om de schijnbaar afzonderlijke delen samen te brengen en de *eenheid* te verwezenlijken.

Ontwaken tot een andere visie

Wij mensen hebben het contact verloren met onze innerlijke visie, de visie die ons in contact brengt met de Werkelijkheid, met de spirituele wereld. In de mate waarin deze houding om door te dringen tot het innerlijke verloren is gegaan, zijn ook de sleutels verloren gegaan om verder te zien en meer te begrijpen dan wat onze fysieke ogen ons voorschotelen. Onze levenswijze zorgt ervoor dat we onze creatieve vermogens verliezen, waardoor het veld van ons geweten bereik steeds kleiner wordt. Onze levenswijze isoleert ons op verschillende manieren van onze

omgeving en van onszelf, wat leidt tot de ontwikkeling van een zeker hedonisme (dat is het zoeken naar onmiddellijk zintuiglijk genot), dat een aantrekkingskracht uitoefent als die van de sirenen op Odysseus.



Daarom komt onze alledaagse visie dicht in de buurt van wat we zien in dit schilderij van René Magritte, 'De Geliefden' uit 1928, dat deze houding heel goed illustreert, waarin we weinig verder zien dan onze persoonlijke interesses, opgesloten als we zijn in onze eigen kleine wereld. En als we uit ons kleine wereldje stappen, hebben we meestal de neiging om voor de 'toeristische manier van kijken' te gaan, waarbij we kijken zonder te zien. Soms is er iets dat indruk op ons maakt, zoals bijvoorbeeld de prachtige stad Venetië. We nemen er een paar foto's van om aan onze vrienden te laten zien, en verder gaat onze interesse niet. Dergelijke voorbeelden zijn te vergelijken met het verlamme gebrek aan openheid dat we hebben ontwikkeld waardoor we totaal onverschillig reageren op een symbool.



Maar het is nodig dat we ontwaken tot een andere visie. Dit beeld komt uit de Spaanse film 'Un Perro Andaluz', 'Een Andalusische Hond' uit 1929, waarin Luis Buñuel duidelijk de noodzaak uitdrukt om het innerlijke oog te wekken of te openen, om onze visie te verruimen, wat ons in staat zal stellen om een diepgaande zoektocht vanuit de intuïtie te ondernemen en zo in contact te komen met het universele geweten.



En hier hebben we het visioen van de wijze: het dubbele visioen.

We zien hier een schilderij dat Cang Jie uitbeeldt, die ongeveer 2650 v. Chr. in China leefde, aan wie de uitvinding van het Chinese schrift wordt toegeschreven en van wie de legende zegt dat zijn ‘vier ogen in staat zijn door te dringen tot de diepten van de diepste mysteries, om de waarheid te ontdekken’. De werkelijkheid die zich aan de ogen van de uiterlijke mens voordoet, is niet dezelfde als die welke wordt aanschouwd door degene die zijn innerlijke zintuigen heeft geopend. Dit is het symbolische beeld van de wijze die de twee niveaus van de werkelijkheid kent, het *uiterlijke* en het *verborgene*.

Waardevolle uitleg in *De Geheime Leer*

H.P.B. geeft in *De Geheime Leer* een reeks beschouwingen over symboliek:

De schrijfster heeft het grootste deel van haar leven besteed aan de studie van de verborgen betekenis van elke religieuze en niet-religieuze legende van alle volkeren, groot en klein (...) in het bijzonder van de tradities van het Oosten.⁽¹⁾ ... Het onderzoek van de onvermoeibare westerse (...) kenners van de symboliek in de vorige en deze eeuw, heeft iedere Occultist en de meeste onbevooroordeelde personen laten inzien, dat zonder de hulp van de symboliek (met haar zeven takken, waarvan de moderne mens niets weet) geen enkel oud Geschrift ooit juist kan worden begrepen. De symboliek moet worden bestudeerd vanuit elk van haar aspecten (...) Kortom, geen enkele Egyptische papyrus, geen enkele Indiase *olla*, geen Assyrisch kleitablet of Hebreeuwse boekrol moet men *letterlijk* lezen en aannemen.⁽²⁾

En ze gaat verder met:

De religieuze en esoterische geschiedenis van ieder volk werd in symbolen vastgelegd; deze werd nooit met zoveel woorden weergegeven. Alle gedachten en emoties, alle geopenbaarde

en verkregen geleerdheid en kennis van de vroege Rassen kwamen door middel van beelden tot uitdrukking in allegorie en parabel. (...)

Het werd geen leerling ooit toegestaan om historische, religieuze of andere werkelijke gebeurtenissen op ondubbelzinnige manier uit te spreken, opdat de krachten die met die gebeurtenissen samenhangen niet opnieuw zouden worden aangetrokken. Zulke gebeurtenissen werden alleen tijdens de Inwijding verteld, en iedere leerling moest ze in overeenkomstige symbolen vastleggen, die hij zelf moest bedenken en die later door zijn meester werden onderzocht, voordat zij ten slotte werden aanvaard. Zo kwam geleidelijk het Chinese Alfabet tot stand, zoals daarvóór in het oude Egypte de hiëratische symbolen werden vastgesteld.⁽³⁾

H.P.B. spreekt ook van een oude universele taal:

We zullen nu proberen de belangrijkste symbolen en emblemen te verklaren, want Deel II, dat het ontstaan van de mens behandelt, zou zonder een voorbereidende kennis van ten minste de metafysische symbolen erg moeilijk zijn te begrijpen.⁽⁴⁾

De mysticus en kabbalist Ralston Skinner werd door H.P.B. zeer gewaardeerd vanwege zijn interessante en geïnspireerde onderzoekswerk (zoals we kunnen zien in haar brief aan hem met de tekst: “Aan mijn innige vriend en correspondent — maar zeer, zeer oude vriend, mr. R. Skinner, met groeiende gevoelens van sympathie, bewondering, waardering en warmste vriendschap. H.P.B. - Londen, mei 1887”). Hij schreef onder meer het boek *Sleutel tot het Hebreeuws-Egyptische mysterie in de herkomst van de maateenheden*.⁽⁵⁾ Blavatsky haalt Skinner aan in *De Geheime Leer*:

De schrijver is ervan overtuigd dat er een heel oude taal heeft bestaan, die in onze tijd en tot op heden verloren schijnt te zijn gegaan, maar waarvan de overblijfselen in overvloed aanwezig zijn (...) Het eigenaardige van deze taal was, dat ze in een andere taal kon worden opgenomen en verborgen en niet kon worden opgemerkt, behalve met behulp van bijzonder onderricht. Letters en tekens voor lettergrepen hadden tegelijkertijd de kracht of betekenis van getallen, van meetkundige figuren, afbeeldingen of ideogrammen en symbolen. Het daarmee beoogde doel werd doelgericht ondersteund door parabellen in de vorm van verhalen of gedeelten van verhalen, terwijl dat ook afzonderlijk en op verschillende onafhankelijke manieren kon worden

uitgedrukt door middel van afbeeldingen, op stenen, of in lemen constructies.⁽⁶⁾

En zij voegt daaraan toe:

... een taal en een wetenschappelijk stelsel dat aan de vroege mensheid werd meegedeeld door een verder gevorderde mensheid, die zóveel hoger stond, dat zij aan die jeugdige mensheid *goddelijk* toescheen; kortom, door een 'mensheid' uit andere sferen; (...)

Wie heeft de moed te beweren dat de *goddelijke Ego's* van onze mensheid – tenminste de uitverkorenen uit de menigten die naar andere sferen overgaan – *niet op hun beurt* de 'goddelijke' leraren *zullen worden* van een nieuwe mensheid, door hen voortgebracht op een nieuwe bol, die door de onstoffelijke 'beginselen' van onze Aarde tot leven en werkzaamheid wordt geroepen? (...) Dit alles kan in het Verleden zijn gebeurd, en de vreemde verslagen hiervan zijn neergelegd in de 'Mysterietaal' van de voorhistorische tijdperken; de taal die nu Symboliek wordt genoemd.⁽⁷⁾



Senzar.

Waarin is de Oude Wijsheid vastgelegd?

Het symbool is het enige middel om uit te drukken wat niet door de zintuigen kan worden waargenomen. De oorspronkelijke leringen werden mondeling doorgegeven en wat werd aangehoord, werd uitgedrukt in symbolen. Die symbolen werden gegoten in een heilige taal, een taal waarvan geen documentatie bestaat en die onbekend is bij taalkundigen, namelijk *Senzar*. *Senzar* is een geheime priestertaal, die gedictieerd werd aan de Zonen van het Licht in Centraal-Azië, in de beginperiode van ons Vijfde Ras. Want er was een tijd dat deze taal bekend was bij de Ingewijden van alle volkeren; de voorouders van de Tolteken begrepen het even goed als de bewoners van het verlo-

ren Atlantis, die het op hun beurt hadden geërfd van de wijzen van het Derde Ras, de Mânushi's, die het rechtstreeks hadden geleerd van de Deva's van het Eerste en Tweede Ras.

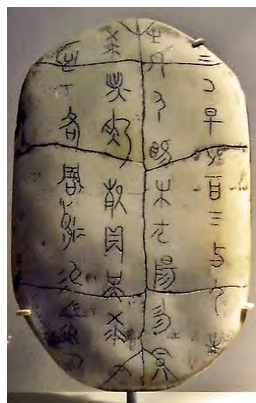
Van het oude boek van Dzyan zijn alle heilige boeken van de verschillende religies afgeleid (*Kiú-te*, de *Siphrah Dzenioutha*, de *Sepher Yetzirah*, de *Shu-King*, de oorspronkelijke bijbel van China, de Egyptische heilige boeken van Thoth-Hermes, de *Purāna's* van India, het Chaldeeuwse *Boek van de Getallen*, en de *Pentateuch* zelf).⁽⁸⁾

Voor de studie van theoretisch occultisme zijn er verschillende leerzame werken vrij beschikbaar. Daarnaast zijn er veel werken voor gevorderde studenten; maar deze kunnen alleen beschikbaar worden gesteld aan 'door gelofte gebonden' discipelen of chela's, die de plechtige Gelofte hebben afgelegd, die hen recht geeft op bescherming en hulp. Alle cosmogonieën, zonder uitzondering, zijn gebaseerd op, verweven met en nauw verbonden met getallen en geometrische figuren ... ten behoeve van het grotere welzijn van de mensheid moeten zulke waarheden geleidelijk en met grote voorzichtigheid worden onthuld, want het algemene denken is er nog niet gereed voor.

Ik heb enkele afbeeldingen van oude talen verzameld, als voorbeeld: Chinese en Egyptische hiërogliefen, Telugu, Sanskrit, Aramees en Hebreeuws.



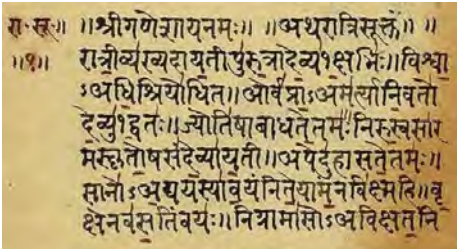
Egyptische hiërogliefen.



Chinese hiërogliefen.



Telugu.



Sanskrit.



Hebreeuws.



Aramees.

Methoden van overdracht

De disciplines van inwijding in diepere kennis verschillen per school, net als de nadruk die erop gelegd wordt. Het hangt ervan af of de leraar onderwijst door middel van afbeeldingen of door een mondelinge overdracht.

De Griekse scholen combineerden de mystagogische methode (door middel van afbeeldingen) met de epoptische methode (door middel van dialogen).⁽⁹⁾

De kracht van de oude epoptische methode is te zien in het boek van Dzyan, waaruit H.P.B. de inspiratie haalde



Epoptische methode, waarbij de Mysteryën door middel van afbeeldingen worden doorgegeven.



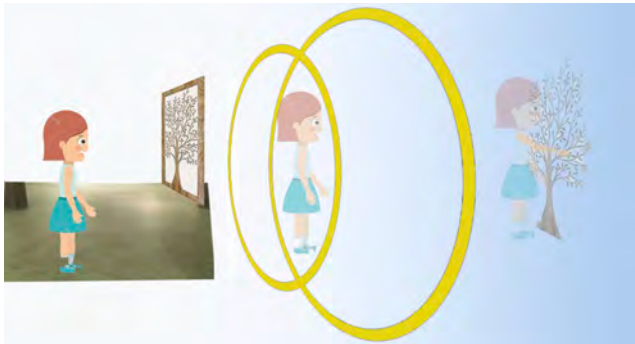
Mystagogische methode, waarbij de Mysteryën werden overgebracht door middel van dialogen.

voor haar uitleg en vertolking in *De Geheime Leer*. Er wordt gezegd dat het boek van Dzyan niet alleen een boek zonder teksten was, maar dat het ook de merkwaardige eigenschap bezat van een magnetisme waarmee men toegang kon krijgen tot een zeer diepe staat van bewustzijn, door simpelweg naar de afbeeldingen te kijken. Symbolen kunnen de denkmechanismen van het brein-verstand omzeilen en rechtstreeks op de ziel inwerken. Dit is hoe sommige kunstwerken ontstaan, waarbij ze de kloof overbruggen tussen fysiek en boven-fysiek bewustzijn.

Proces van vereniging met het symbool

Na alles wat we tot nu toe beschouwd hebben, kunnen we de functie van het symbool beter begrijpen. Het leidt ons via een natuurlijk proces van observatie en begrip

naar een inzicht in de essentie ervan. Het is belangrijk dat er een actieve en geconcentreerde mentale houding is ten opzichte van de gekozen informatiedrager: een afbeelding, een geschrift, muziek, enzovoort, want als dit niet het geval zou zijn, zou men kunnen vervallen tot passief mediumschap, wat zou leiden tot onjuiste waarnemingen. Maar een geconcentreerd denkvermogen kan de boodschap van het symbool ten volle begrijpen.



In deze afbeelding zien we een persoon in drie verschillende situaties: ze kijkt naar een afbeelding waarop een boom staat, ze beweegt zich door twee cirkels en voegt zich dan bij de essentie van de boom.

- In de eerste fase bevindt ze zich in de duale wereld: de persoon en het beeld zijn gescheiden.
- Maar als ze aandachtig naar de afbeelding kijkt, dringt ze door in die andere wereld, wat wordt gesymboliseerd door de doorsnee van twee cirkels. Een van de cirkels vertegenwoordigt onze fysieke wereld en de andere cirkel vertegenwoordigt de wereld van de Werkelijkheid, de wereld van het spirituele. Daarom gaat ze door die dimensionale poort heen, terwijl haar innerlijke wezen zich geleidelijk verbindt met het beeld van de boom, en uiteindelijk vat ze de essentie van het symbool, waardoor ze het wordt.
- Ze is erin geslaagd zich met het symbool te verenigen. We gaan dus van een schijnbaar gescheiden wereld naar een wereld waar er een versmelting is met de werkelijkheid, waarbij we begrijpen wat het symbool rechtstreeks vanuit het Goddelijke Denken overbrengt. We kunnen dit archetypen of universele ideeën of kosmische openbaringen of spirituele visioenen noemen, zoals vele mystici door de eeuwen heen hebben gehad, en die hen toegang hebben gegeven tot de Eeuwige Wijsheid. Het is het contact met de wereld van de werkelijkheid, waartoe iedereen toegang heeft, die de vier ogen bezit zoals Cang Jie. Als voorbeeld zien we rechtsboven de ‘amandelvorm’ of ‘vesica piscis’ [de intersectie van twee cirkels (Vert.)] met daarin Christus als het gemanifesteerde beeld van God,



die ons de poort toont om van onze materiële wereld over te gaan naar zijn wereld van spiritueel leven. En vanuit een hoger standpunt is er een ander beeld dat die dimensionale doorgang illustreert: de vesica piscis als oog dat het visioen tussen hemel en aarde symboliseert.

Volharding loont

Het vereist inspanning en toewijding om toegang te krijgen tot de wereld van de Werkelijkheid of de wereld van de Eenheid van het leven om de Waarheid waar te nemen ... maar voor hoe lang? In de *Brieven van de Meesters* zegt Meester Morya: “Wees op je hoede, mijn goede Sahib. Het is een moeilijke taak en K.H., ter herinnering aan vroeger, toen hij graag poëzie voordroeg, vraagt me mijn brief aan jou te eindigen met het volgende: ‘Neemt de weg naar de top niet vele omwegen?’ ‘Ja, tot het einde toe.’ ‘Neemt de dagtocht de hele dag in beslag?’ ‘Van ’s morgens vroeg tot ’s avonds laat, mijn vriend.’”⁽¹⁰⁾

Ik heb ten slotte twee beelden gekozen die ons dichter bij de toestanden van bewustzijn en waarneming kunnen brengen die horen bij het zien van het symbool.



In 'Wandelen langs het bergpad in de lente' (Ma Yua, 1200), vindt, als we dieper doordringen tot het symbool, er een samensmelting plaats: we bewegen ons naar het symbool toe, maar het beweegt zich ook naar ons toe.



In het beeld van 'De wandelaar op de zee van wolken' geeft de maker, Caspar David Friedrich (1818), ons als wenk dat we naar een hoger niveau van bewustzijn moeten stijgen om toegang te krijgen tot een bredere en waarachtiger visie.

Hereniging

Zolang er een verlichte denker is die het waard is om de 'geheime leer' te ontvangen en er wezens zijn die het over kunnen brengen, zal de Eeuwige Wijsheid nooit verloren gaan – ongeacht de stoffelijke vernietiging van de verzamelde annalen van een menselijk ras – want het is vastgelegd in het Universele Geweten.

De symbolen zijn de 'computerchips' waarop de kosmische herinnering is opgeslagen; we hoeven enkel de sleutels of codes en de benodigde toestand van bewustzijn te hebben om de wijsheid te kunnen decoderen. Het doordringen tot een symbool is zowel een epifanie als een transformatie. Het is de hereniging van hemel en aarde.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*. Meerdere edities, p. 303 (originele Engelse paginering).
2. Zie ref. 1, p. 305.
3. Zie ref. 1, p. 307.
4. Zie ref. 1, p. 308.
5. Originele titel: J.R. Skinner, *Key to the Hebrew-Egyptian Mystery in the source of measures originating the British inch and the ancient cubit*. 'By which was built the great pyramid of Egypt and the temple of Solomon; and through the possession and use of which, man, assuming to realize the creative law of the Deity, set it forth in a mystery, among the Hebrews called Kabbala'. 1875 (eerste editie).
6. Zie ref. 1, p. 308.
7. Zie ref. 1, p. 309.
8. Zie ook: ref. 1, p. xliii.
9. Zie ook: H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume XII*. E.S. Instruction No. I. Wheaton, Illinois, Theosophical Publishing House, 1987, p. 532.
10. *Mahatma brieven aan A.P. Sinnett van de Mahatma's M. & K.H.* Samengesteld en ingeleid door A. Trevor Barker. 2e geheel herziene editie. Pasadena, California, Den Haag, Theosophical University Press, 1979, brief 43.

Uw Vragen

Wat maakt een symbool *universeel*?

Een symbool kunnen we *universeel* noemen als het een of meer aspecten uitdrukt van de Theosofia, de universele kennis over Mens en Natuur — kennis die dus altijd en overal opgaat. De Theosofia omvat, in zijn pure vorm, de waarheden over de Kosmos en de Mens. We kunnen dus alle theosofische gedachten zelfstandig onderzoeken en uittesten.

Symbolen zijn een van de meest gebruikte manieren om deze waarheden uit te beelden en te onderwijzen. Deze symbolen werden van eeuw tot eeuw doorgegeven, onderzocht en verklaard door opeenvolgende generaties van Adepten. Ze kunnen de vorm aannemen van wiskundige figuren, mythen, sprookjes, heldenverhalen en ook architectuur en andere vormen van kunst. Universele symbolen drukken een aspect van de Theosofia uit en verhullen, versluieren, verbergen deze tegelijkertijd. Immers als je de sleutels mist om de diepere lagen te ontraadselen, zul je niet dieper kunnen kijken dan tot een bepaald niveau. Om die reden gebruiken de Wijzen vaak symbolen om de Universele Wijsheid door te geven. Je kunt er niet meer uit halen dan je op enig moment kunt verwerken. Als we bijvoorbeeld het symbool van het kruis nemen, dan zal dat voor de meesten van ons niets meer zijn dan een meetkundig figuur, totdat we een diepere studie maken van de filosofie erachter. Dan zullen we ontdekken dat het kruis vele belangrijke betekenissen heeft, waarvan er één is: de manifestatie van bewustzijn (de verticale lijn) in een

stoffelijke wereld (de horizontale lijn). Het onvergankelijke bewustzijn vormt een actief centrum in een meer stoffelijke wereld, om daar ervaring op te kunnen doen en zijn rol in het netwerk van leven te vervullen.

Een symbool kan dus *voor ons* alleen een betekenisvol universeel symbool worden, als we onszelf geschikt hebben gemaakt om het te begrijpen. Hebben we onze innerlijke vermogens tot intuïtie en onpartijdig denken actief gemaakt? Hebben we de leringen van de Leraren van de Mensheid, waarin we essentiële aanwijzingen vinden, bestudeerd? Pas dan zullen we in staat zijn (enkele van) de waarheden te ontdekken die in de universele symbolen verborgen liggen. Ieder zal dus zelf actief onderzoek moeten doen om de waarde van symbolen te ontdekken en te ervaren.

Hoe helpen universele symbolen ons om een wijzer en meer geïnspireerd leven te leiden?

Universele symbolen werden opzettelijk verspreid onder alle volkeren, door de Wijzen van deze volkeren. Zij deden dat omdat ze wisten dat deze symbolen de diepere intuïties van deze mensen konden wakker maken en wakker houden. Symbolen stimuleren ons om na te denken over hun betekenis, en al doende op zoek te gaan naar de processen *achter* alle uiterlijke, materiële vormen. Ons uiterlijk verstand is daar niet toe in staat. We moeten een beroep doen op onze meer innerlijke vermogens, die universeler zijn, om de betekenissen van symbolen te vinden.

Symbolen kunnen ons dus zeker helpen om een wijzer en meer geïnspireerd leven te leiden. Voor zover een symbool ons helpt om onze ware aard, onze goddelijke kern en onze fundamentele banden met alle andere wezens te beseffen, stimuleert deze ons om wijs te leven, meer in overeenstemming met ons ware Zelf. Dan wordt zo'n symbool voor ons een *levend* symbool: de betekenissen ervan worden de leidende factor in ons leven.

Elke wijsheidstraditie bevat alle kerngedachten van de Theosofia. Maar als we deze tradities bestuderen, voor zover hun geschriften bewaard zijn gebleven, zullen we merken dat deze tradities helaas door de eeuwen heen meer of minder gedegeneerd zijn, en dat ze vaak sommige aspecten benadrukken terwijl ze andere aspecten verwaarlozen. Daarom heeft elke oude filosofie zijn 'specialisaties', hoewel er ongetwijfeld ook veel overeenkomsten zijn. Daarom ook is het de moeite waard om de symbolen van *al* deze tradities te bestuderen. Zo train je jezelf namelijk om de verborgen betekenissen te vinden die alle gemeen hebben. En je krijgt zo een completer beeld van de Theosofia, omdat je de verschillende aspecten combineert tot een groter beeld.

Bestaat er een symbool voor mededogen?

Mededogen is een houding, een motivatie. Het is het besluit dat je je eigen spirituele vooruitgang vertraagt of stopt, telkens als dat nodig is om andere mensen te helpen op hun Pad van ontwikkeling.

Die houding is niet simpel in een symbool uit te drukken. Toch zijn er prachtige voorbeelden van symbolen die ons mededogen kunnen wekken. Bijvoorbeeld het beeld van de Bodhisattva of Buddha met de 100 armen, die zich uitstrekken naar alle andere entiteiten. Of de Bodhisattva die niet met gekruiste benen zit, maar met één been naar beneden gestrekt, de grond aanrakend. De grond is het symbool voor de uiterlijke wereld waarin wij mensen cyclisch reïncarneren en ons pad proberen te vinden.

Een abstracter voorbeeld is de *crux ansata*, het Ankh-teken, waarmee we de cirkel (of het ei) boven het T-kruis bedoelen. Dit symbool heeft vele betekenissen, en één ervan is: de Goddelijke bron (de cirkel, het ENE) offert zichzelf op door vanuit zichzelf het Universum met al zijn wezens uit te stralen (het T-vormige kruis), met

het doel om de VELEN te verlichten en te verheffen.

Een ander voorbeeld van een symbool voor mededogen is de *beschermingsmuur*: de beschermende sfeer of het 'krachtenveld' van universele en onzelfzuchtige gedachten, die wordt opgebouwd en onderhouden door alle Wijzen. Deze sfeer omringt de mensheid in zijn algemeenheid en beschermt deze tegen zeer ernstige gevaren, waar de gemiddelde mens geen weet van heeft.

Wat is de beste manier om symbolen te bestuderen?

De eerste vereiste is een *open mind*: de keuze om steeds open te staan voor andere en diepere waarheden, omdat we alleen dan een weldadige, praktische kracht in de wereld kunnen worden.

De Theosofia is grenzenloos in haar bereik; haar symbolen zijn dat dus ook. Er zijn minstens zeven manieren om universele symbolen te interpreteren. Als je dus een keer blij bent dat je één betekenis hebt gevonden – even aangenomen dat je echt een relatief inzicht rijker bent geworden – dan betekent dat zeker niet dat je kunt stoppen met zoeken, vanuit de illusoire indruk 'nu weet ik wat het betekent'. Elk symbool heeft vele betekenislagen en geen enkel symbool kan volledig begrepen worden zonder al die lagen met elkaar te combineren, en zonder ook de andere oude symbolen erbij te betrekken. Ze zijn als de facetten van een diamant. Het bestuderen en in de praktijk brengen van symbolen is dus in feite *een manier van leven*. Het houdt niet op.

Activiteiten agenda

Online lezingen

Elke woensdag om 19.30 uur is er een lezing, waarin vanuit de Universele Wijsheid of Theosofie een levensvraag wordt besproken, die in de praktijk van het leven van groot belang is.

Serie: Hoe vrij ben jij – *mystiek, mentaal, maatschappelijk?*

- | | |
|------------|--|
| 10 januari | Wie ben ik? |
| 17 januari | Worden we wel bepaald door DNA en opvoeding? |
| 24 januari | Hoe blijf ik mijzelf in een groep? |
| 31 januari | Hoe vrij ben je in de praktijk? |

In onze samenleving zoeken velen hun geluk in een maximale persoonlijke vrijheid. Tegelijk worden we dagelijks met het feit geconfronteerd dat de vrijheid die de een zich toeëigent, vaak ten koste gaat van de vrijheid en het welzijn van vele anderen. Hoe zit dat nu? Wat is

de aard en de kracht van onze vrije wil, *mystiek, mentaal en maatschappelijk* gezien? Worden we bepaald door onze erfelijkheid, onze opvoeding en onze huidige omgeving? Of kiezen we zelf ons levenspad, en bouwen we zelf onze toekomst op?

Internationale activiteiten

- In januari 2024 start onze Engelstalige cursus 'Universal Wisdom'. De cursus is gebaseerd op de kern van wijsheid die ten grondslag ligt aan alle grote religies en filosofieën. Deze kern van wijsheid stimuleert spirituele groei.
- En als steeds, zijn er op de zondagavond onze Engelstalige lezingen en studies. Zie voor het programma en de videoregistraties van de eerdere lezingen: <https://blavatskyhouse.org/lectures/>.

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Nico Ouwehand,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van den
Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactie: A. Kramer
T: 070-3461545
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in
enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of enige andere
manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

BTW-nummer: 003417190B01

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor International
Study-centre for Independent Search
for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen en
verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften, en
het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheids subsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

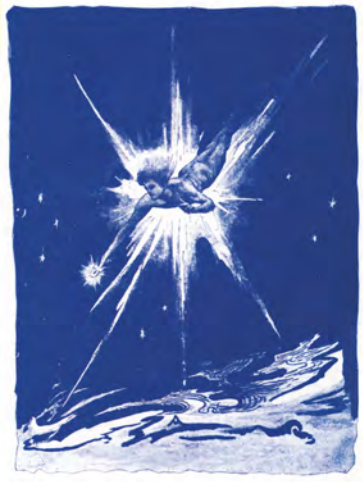


Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.



Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfeiten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)